IZDAJA ZA GORIŠKO IN BENEČIJO

PRIMORSKI DNEVNIK

GLASILO OSVOBODILNE FRONTE SLOVENSKEGA NARODA ZA TRŽAŠKO OZEMLJE

Leto VIII. - Štev. 281 (2277) Poštnina plačana v gotovini Spedizione in abbon. post. 1. gr. TRST, petek 21. novembra 1952 Cena 20 lir

JUGOSLOVANSKI NARODI NE MOREJO IN NE BODO PRISTALI NA NIKAKRSNO KUPČIJO Z NJIHOVIMI INTERESI IN Z NJIHOVIM NACIONALNIM OZEMLJEM.

(IZ RESOLUCIJE VI. KONGRESA KPJ)

OBSODBA RASNE POLITIKE V JUŽNOAFRIŠKI ZVEZI

Poziv državam članicam OZN naj spoštujejo določbe o enakopravnosti

Zavrnjena južnoafriška resolucija o nepristojnosti Organizacije združenih narodov - Velika Britanija podpira indijsko resolucijo o povratku vojnih ujetnikov - Izjave predstavnika ameriške delegacije

NEW YORK, 20. — Posebni politični odbor OZN je danes zavrnil resolucijo Južnoafriške zveze, s katero je ta zahtevala, naj se izreče nepristojnost Združenih narodov, da bi zavzeli stališče glede rasne zakonodaje v Južni Afriki. Za resolucijo je glasovalo samo pet delegatov (Avstralija, Belgija, Francija, Luksemburg in Velika Britanija). 45 držav, med katerimi ZDA, je glasovalo proti, 8 pa se jih je vzdržalo.

Nato je odbor na predlog arabsko-azijske skupine sklenil ustanoviti komisijo OZN, ki bo imela nalogo proučiti rasno politiko južnoafriške vlade. Za ta predlog je glasovalo 35 držav, 8 pa proti; 16. med katerimi Francija, Velika Britanija in ZDA, pa se jih je vzdržalo.

Končno je odbor z 20 glasovi proti 7 in 32 vzdržanimi sprejel skandinavsko resolucijo, ki zahteva, naj se pozovejo vse države članice OZN, naj spoštujejo določbe listine Združenih narodov o enakopravnosti narodov. Arabsko-azijske države so se vzdržale glasovanja o tej resoluciji s poudarkom, da je pomanjkljiva.

V političnem odboru je britanski zunanji minister Eden priporočil, da bo Velika Britanija podprla indijsko resolucijo, ki se nanaša na repatriacijo vojnih ujetnikov. Dejal je, da se s to resolucijo strinja, da pa sta dve točki povsem jasni. Prva se nanaša na razsodnika v komisiji za repatriacijo, ki naj bi posredoval samo v primeru, da se člani te komisije ne bi mogli sporazumeti, po njegovem mnenju bi bilo bolje, da bi bil ta razsodnik enakopravni član te komisije.

Druga točka pa se nanaša na dobo ujetnikov, ki se ne bi vrnili v domovino. S tem v zvezi je Eden dejal, da bi se lahko ustanovila posebna ustanova, ki bi ji zaupali te ujetnike, ali pa bi raztegnili funkcije urada za obnovo v OZN. Po njegovem sta obe ti dve metodi izvedljivi. Če pa ne bi kdo mogel pristati, da se ta naloga poveri uradu za obnovo, bi se lahko ustanovila kaka posebna organizacija v ta namen.

Pri tem je Eden opozoril na predloge Mehike in Peruja, naj ujetnike premestijo na ozemlje držav članic OZN, in je dodal, da je treba to vprašanje proučiti, ker je treba doseči, «da ti ljudje postanejo svobodni in koristni državljani mirnih skupnosti».

Eden je tudi izjavil, da je po njegovem indijska resolucija konstruktivni poizkus za rešitev vprašanja vojnih ujetnikov. Omenil je nato, da je bil napredek v Pan Mun Jomu počasen, toda vendarle koristen, ker je prišlo do sporazuma o 62 od 63 členov načrta za sporazum o premirju. Dodal je, da mora biti zadnji člen točen in popoln v vseh podrobnostih. «Potem ko bodo naša načela ostala nedotaknjena, je pripomnil Eden, bomo morali na to resolucijo gledati s stališča rezultatov, ki jih lahko dosežemo. Pri gledanju na bistvo indijske resolucije si moramo postaviti edino to le vprašanje: Ali nas ta pobuda lahko privede do sporazuma o spornem vprašanju? Moje mnenje je, da je to mogoče».

Glasnik ameriškega zastopstva je izjavil, da je Eisenhowerjeva izjava proti prisilnemu povratku vojnih ujetnikov odpravila dvome o tem, če bo Amerika vztrajala na takem stališču.

Pripomnil je, da je popolnoma jasno, da bo tudi glavna skupščina podprla to načelo.

Glede govora indijskega zastopnika Krišne Menona je dejal, da bodo potrebna še pojasnila, prav tako kot tudi za sam indijski predlog. To je mnenje ameriškega zastopstva. Za nesmiselna je označil poročila, da si Združene države in ostale podpisnice resolucije 21 držav niso edine glede vrednosti indijskega predloga. Obstajajo samo razlike v mnenju, ki pa ne zadevajo indijskega predloga samega.

Acheson bo vnovič govoril v glavni skupščini v ponedeljek.

Za Edenom je govoril južnokorejski zunanji minister, ki je izjavil, da je indijska resolucija zgrešena in popolnoma neizvedljiva kot sredstvo, da se dosežejo smotri OZN na Koreji. Predlagal je ustanovitev vmesnega področja v Mandžuriji, ki naj bi bilo pod mednarodnim nadzorstvom.

Seja je bila nato odložena na jutri. Govoriti morajo še predstavniki 13 držav. Po današnji seji so se delegati vzhodne skupine zbrali na posvetovanje.

Poročilo misije FAO o posledicah suše v FLRJ

RIM, 20. — Svetu Organizacije za prehrano in kmetijstvo (FAO) je bilo predloženo poročilo misije, ki je v Jugoslaviji ugotovila posledice letošnje suše. Vodja misije Dolls je naglasil, da bodo imele posledice suše, če ne bodo pravočasno odpravljene, resen vpliv na gospodarsko življenje Jugoslavije, zlasti pa na prehrano prebivalstva. Po njegovem mnenju bo treba razen sklenjenih pogodb in kar bo Jugoslavija morebiti dobila po tristranski pomoči, zagotoviti še uvoz 280.000 ton pšenice, 330.000 koruze, 30.000 ton masti in 20.000 ton sladkorja. Priporočal je tudi, naj bi Jugoslaviji odobrili še 65 milijonov dolarjev za uvoz najpotrebnejših naknadnih količin hrane.

Jugoslovanski delegat Stane Kraševec je poudarjal, da je imela misija FAO v Jugoslaviji popolnoma proste roke pri zbiranju podatkov. Jugoslavija sprva ni prijavila nevarnosti posledic suše, ker ni pričakovala, da bodo vremenske razmere v Jugoslaviji vse leto v vseh pokrajinah neugodne. Šele, ko je postalo to očitno, je jugoslovanska vlada po nasvetu generalnega tajnika FAO povabila misijo te mednarodne organizacije. Tako se je Jugoslavija ravnala po načelu, da ne bi smela nobena država zlorabljati mednarodnih skladov in da bi morala prositi za pomoč šele v primeru največje in tudi dokazane potrebe.

Popoldne se je sestal odbor, ki bo razpravljal o pomoči Jugoslaviji. V odbor so bili izvoljeni predstavniki ZDA, Velike Britanije, Francije Avstralije, Egipta, Venezuele in Jugoslavije.

Zasedanje odbora OZN za premog

BEOGRAD, 20. — Zasedanje komiteja za premog evropske ekonomske komisije OZN, ki bo v Ženevi od 25. do 28. novembra, se bodo udeležili tudi zastopniki Jugoslavije. Na tem zasedanju bodo proučili vprašanje razdelitve premoga in koksa za prvo trimesečje 1953 ter vprašanje proizvodnje in potrošnje, uvoza in izvoza premoga v letu 1953. Poleg ostalih vprašanj bodo določili tudi cene premoga za široko potrošnjo. Po tem komiteju, v katerem Jugoslavija zelo dejavno sodeluje, nabavlja Jugoslavija visokokvalitetni premog in koks za svoje potrebe.

Jugoslovanski duhovniki protestirajo proti Santinu

Obsodba Santinovega ravnanja na zborovanju katoliških duhovnikov Bosne in Hercegovine

SARAJEVO, 20. Vest, da je škof Santin suspendiral dva slovenska duhovnika v coni B zaradi njune udeležbe na nedavni skupščini Cirilmetodijskega društva v Ljubljani, je naletela na obsodbo vseh duhovnikov — udeležencev skupščine katoliških duhovnikov Bosne in Hercegovine.

«Sovražno ravnanje Vatikana proti Jugoslaviji je znano, je izjavil duhovnik Medvešček, predsednik Cirilmetodijskega društva Slovenije, na skupščini v Sarajevu. Suspenzija dveh duhovnikov zaradi njihove udeležbe na skupščini našega združenja v Ljubljani je protizakonita in nepravična. Verjamem, da bodo to obsodili vsi katoliški duhovniki v Sloveniji, nečlani in člani društva».

Skupščina, ki je v celoti končala z delom, je potrdila vdanost in ljubezen katoliških ljudskih duhovnikov do svoje domovine in ostro obsodila italijanski iredentizem. S skupščine so poslali pozdravne telegrame maršalu Titu, Borisu Kidriču in nacionalnemu komiteju za obrambo miru.

Nova stranka v Nemčiji

HESSEN, 20 — Bivši notranji minister Gustav Heinemann, bivši predsednik stranke sredine Helene Wessel in poslanec v zveznem parlamentu Hans Bodensteiner, ki je pred kratkim izstopil iz demokristjanske stranke, so napovedali, da bodo ustanovili 29. novembra v Frankfurtu novo stranko, katere glavni smoter bo opozicija proti nemškemu prispevku v evropski vojski in združitev Nemčije. Stranka se bo verjetno imenovala «Vsenemška ljudska stranka».

Heinemann je izjavil, da so številne skupine raznih osebnosti obljubile, da bodo podpirale novo stranko.

Teror madžarskih oblasti nad jugoslov. narodno manjšino

Izpovedi člana madžarske obveščevalne službe Ujhelija - Nota vlade FLRJ Madžarski ob sodni burki v Budimpešti - Francoska križarka v Splitu

Stanje Borisa Kidriča se popravlja

(Od našega dopisnika)

BEOGRAD, 20. — S člankom pod naslovom «Teror madžarske obveščevalne službe nad jugoslovansko nacionalno manjšino na Madžarskem» zaključuje nocojšnja «Borba» vrsto člankov po izjavah pobeglega madžarskega obveščevalnega oficirja Ujhelija. Ujheli je v svoji izjavi o preganjanju jugoslovanske nacionalne manjšine potrdil, da je madžarska vlada proglasila za sovražnike Madžarske vse pripadnike jugoslovanske nacionalne manjšine, ki se nočejo udeležiti njene sovražne politike proti Jugoslaviji. Med jugoslovansko nacionalno manjšino je madžarska obveščevalna služba poslala svoje najsposobnejše oficirje, ki z izsiljevanjem in grožnjami silijo posameznike, da bi delali za madžarsko obveščevalno službo, tiste pa, ki se temu upirajo, pošiljajo v taborišča.

Jugoslovanski nacionalni manjšini, ki se je stoletja upirala nasilstvu madžarskih plemičev-fevdalcev in kasneje Hortyjevim fašistom, grozi danes popolno uničenje od Rakošijevega režima, najzvestejšega agenta NKVD, poudarja nocojšnja «Borba». Pod vodstvom NKVD je budimpeštanska vlada organizirala mrežo vohunskih centrov v zdolž jugoslovanske meje. V Jugoslavijo pošilja vohune, diverzante in teroriste, izziva incidente in ubija jugoslovanske graničarje. Madžarska vlada krši mirovno pogodbo s tem, da stalno povečuje svojo armado, kateri je zaupala zločinsko nalogo.

«Zaradi terorja nad našo manjšino in stalnim sovražnim delovanjem Rakošijeve vlade proti našemu narodu lahko s polno pravico gledamo na Madžarsko kot na potencialnega agresorja, ki slepo izvršuje ukaze sovjetske vlade in vse zahteve njene imperialistične osvajalne politike.

V zvezi s procesom, ki so ga pred dnevi organizirali v Budimpešti proti šestim madžarskim državljanom, je jugoslovansko zunanje ministrstvo izročilo danes madžarskemu poslaništvu v Beogradu noto, v kateri pravi, da je bil glavni cilj tega procesa poskus, da se na neki način prevari svetovno javno mnenje, posebno pa še madžarsko ljudstvo, glede odgovornosti, ki jo nosi madžarska vlada z nadaljevanjem svoje napadalne politike do Jugoslavije. Nota navaja tudi številne podrobnosti o tej najnovejši protijugoslovanski sodni provokaciji v Budimpešti.

Nota nadaljuje, da je madžarska vlada inscenirala ta proces, na katerem je glavni obtoženec Laszlo Balint baje «priznal», da je «vohunil» za Jugoslavijo, z očitnim namenom, da se Jugoslavija v očeh madžarskega ljudstva postavi v slabo luč. Tako je n. pr. Laszlo Balint, ki mu iz prozornih razlogov pripisujejo jugoslovansko državljanstvo, obtožen, da je po svojem prihodu v Jugoslavijo leta 1950 baje stopil v «jugoslovansko obveščevalno službo» in da je bil leta 1952 «ilegalno» poslan na Madžarsko ter da je tu s pomočjo ostalih obtožencev «ugrabil» jugoslovanskega emigranta — dezerterja Dušana Vidovića in ga «s silo» prignal v Jugoslavijo. Obtožnica nadalje pravi, da je Laszlo Balint dobil zato čin majorja UDB. Nadalje naj bi Balint dobil po trditvah obtožnice nalogo, da «organizira na Madžarskem vohunsko mrežo in ugrabljanja ter umore posameznih jugoslovanskih emigrantov na Madžarskem» ter številne podobne naloge.

Nota nato pravi, da je vse to dobro premišljena laž, ki naj bi vendarle dosegla svoj namen med nepoučenim madžarskim prebivalstvom. Raren tega, poudarja nota, so organizatorji tega procesa skušali tudi za vsako ceno diskreditirati jugoslovansko diplomatsko predstavništvo v Budimpešti.

Vsi taki in podobni procesi protijugoslovanskega značaja, katerih je bilo v zadnjih letih na Madžarskem že dobro število — poudarja ob zaključku nota — pa ne bodo mogli prevarati svetovnega javnega mnenja, še najmanj pa jugoslovanskih narodov, ki so jim prav dobro znane take in podobne sodne burke.

Delovno ljudstvo Jugoslavije je tudi danes s številnimi pismi in brzojavkami pokazalo svojo skrb za zdravje predsednika gospodarskega sveta Borisa Kidriča. Razen brzojavk in pisem Borisu Kidriču je poslalo delovno ljudstvo tudi brzojavke in pisma CK ZKJ, v katerih izraža svojo zahvalo za skrb in napore članov izvršnega odbora CK ZKJ, ki so storili vse, kar je mogoče, da bi tov. Kidrič čim prej ozdravel. Danes so razen številnih delegacij obiskali bolnico na Dedinju tudi veleposlanik Švice v Beogradu dr. Robert Kohli s soprogo, zvečer pa člani CK ZKJ Aleksander Rankovič Krsto Popivoda in Veljko Zekovič.

Po posvetovanju z jugoslovanskimi zdravniki o stanju in načinu zdravljenja sta danes odpotovala iz Beograda britanska zdravnika Sir Lionel Whitby in dr. Evans. Njun odhod tolmačijo kot znak, da se stanje bolnika popravlja, čeprav pravi zadnje poročilo, ki so ga izdali opoldne in ki bo poudarja, da bodo v prihodnje izdali komunikeje samo od časa do časa, da je zdravstveno stanje Borisa Kidriča nespremenjeno.

Šest zastopnikov sindikata tekstilnih delavcev Zahodne Nemčije pod vodstvom predsednika sindikata tekstilnih delavcev Wernerja Bocka je danes zvečer prispela v Ljubljano na petnajstdnevni obisk v Jugoslaviji. Zastopniki nemških sindikatov bodo kot gosti Zveze sindikatov tekstilcev Jugoslavije obiskali razne jugoslovanske tekstilne tovarne in se sestali z jugoslovanskimi sindikalnimi funkcionarji in predsednikom centralnega odbora ZSJ Djurom Salajem. Po obisku tekstilnih tovarn Slovenije bodo gostje obiskali še Hrvatsko in Srbijo.

Železniške konference za prevoz blaga v prekomorskem prometu med Avstrijo in Trstom, ki bo konec tega meseca v Linzu, se bosta udeležila tudi dva zastopnika jugoslovanskih državnih železnic. Na konferenci bodo med drugim razpravljali tudi o ureditvi odnosov prometa med Trstom in Reko. Po konferenci v Linzu bo še ena konferenca, na kateri bodo razpravljali o ureditvi konkurence med nemškimi in jadranskimi pristanišči in pretresali vprašanje specialnih tarif za jadranska, nemška, holandska in belgijska pristanišča. Te konference se bodo udeležili zastopniki Avstrije, Nemčije, Belgije, Holandske, Italije, Trsta in Jugoslavije.

Jugoslovanska vlada je dala agreman za novega čilskega poslanika v Beogradu dr. Julia Cezarja Hobeta, znanega čilskega poblicista in avtorja knjige «Kritični esej o gospodarsko-socialnem razvoju Čile». Dr. Julio Cezar Hobet bo zamenjal dosedanjega čilskega poslanika Ricarda Boizara.

Jutri se bo začel v Beogradu tretji kongres inženirjev in tehnikov Jugoslavije, na katerem bodo razpravljali o splošnih vprašanjih, ki zanimajo inženirje in tehnike, analizirali dosedanje delo in sprejeli nove naloge na osnovi nalog, ki jih je postavil šesti kongres KPJ.

Ves sirijski tisk objavlja danes na prvih straneh obširne članke in slike o sprejemih jugoslovanske novinarske delegacije, ki se mudi sedaj na prijateljskem obisku v Siriji. Listi prav tako objavljajo številne izjave, ki so jih dali jugoslovanski novinarji raznim sirijskim državnikom in predstavnikom sirijskega tiska. List «Az Zamane» objavlja obširen intervju s člani jugoslovanske novinarske delegacije o poglabljanju medsebojnih prijateljskih odnosov med Jugoslavijo in Sirijo. Nekateri listi objavljajo v celoti tudi izjave, ki so jih dali jugoslovanski vojaški predstavniki na povratku iz Sirije uredniku glasila «Narodna armija» v Beogradu.

Zveza borcev NOB in Zveza vojaških invalidov Jugoslavije sta poslali ob mednarodnem dnevu bivših borcev svoje pozdrave svetovni federaciji bivših borcev in izrazili željo za nadaljnje uspehe federacije pri njenih naporih za zaščito bivših borcev. V odgovoru, ki ga je danes poslala svetovna federacija omenjenima jugoslovanskima organizacijama, je med drugim rečeno: «Svetovna federacija bivših borcev vrača tople pozdrave včlanjenima organizacijama iz Jugoslavije v trdnem upanju, da bo dan bivših borcev predstavljal v vsem svetu korak naprej k mednarodni enotnosti in miru».

Jutri zjutraj ob 8. uri bo priplula v splitsko pristanišče francoska križarka «Georges Lygues», s katero bo prišel na prijateljski obisk k jugoslovanski vojni mornarici poveljnik francoskih pomorskih sil v Sredozemlju, viceadmiral Sala. To bo prvi prijateljski obisk francoskih vojaških predstavnikov v Jugoslaviji po vojni. Med svojim bivanjem v Jugoslaviji bo viceadmiral Sala obiskal predsednika MLO Beograda in poveljstvo jugoslovanske vojne mornarice. Križarka «Georges Lygues» je ena imed najmodernejših francoskih vojnih ladij.

PROCES SLANSKY V PRAGI začetek široko zasnovane „čistke"

Na zatožni klopi so Slansky, Clementis, Geminder, André Simone, Sling, gen. Rejcin in drugi - Razen Clementisa so vsi obtoženci Židje - Slansky je priznal, da je bil izdajalec, saboter, trockist, titoist, sionist, prostozidar, francoski, angleški in ameriški vohun, agent kapitalizma in zaupnik Konnija Zilliacusa - Protižidovski ton procesa

DUNAJ, 20. — Radio Praga je danes zjutraj nepričakovano sporočil, da se bo ob 9. uri začel proces proti «Slanskemu in njegovi bandi». Proces se je začel v dvorani sodnih zaporov na Pankracu, kamor je bilo mogoče priti samo s posebnim povabilom. Poleg glavnega obtoženca, Rude Slanskega, sedi na zatožni klopi še trinajst nekdanjih vidnih čeških in slovaških političnih osebnosti:

Vladimir Clementis, bivši pomočnik zunanjega ministra;

Bedrich Geminder, bivši namestnik glavnega tajnika KPČ;

generalni poročnik Bedrich Rejcin, bivši pomočnik obrambnega ministra;

Artur London in Vavra Hajdu, bivša pomočnika zunanjega ministra;

Evžen Loebl in Rudolf Margolius, bivša pomočnika ministra za zunanjo trgovino;

Ludvik Frejka, nekdanji gospodarski svetovalec predsednika Gottwalda;

André Simone, znani pisatelj in novinar;

Oto Sling, sekretar KPČ za oblast Brno;

Oto Fisl, bivši veleposlanik v Vzhodni Nemčiji;

Karel Svarc, bivši pomočnik ministra za državno varnost;

Josef Frank, bivši namestnik glavnega tajnika KPČ.

Sam Slansky, katerega prvotno ime je Rudolf Salzmann, je bil od leta 1945 glavni tajnik Komunistične partije ČSR. Aretiran je bil 27. septembra 1947 na odredbo ministrskega predsednika Zapotockega. Že v februarju, ko je bila «razkrita zarota Švermova - Sling», so ga obdolžili «premajhne budnosti», kmalu nato pa je bila odpravljena funkcija glavnega tajnika KPČ. Vendar je Slansky takrat postal minister za koordinacijo gospodarstva kar ni dalo slutiti njegove skorajšnje aretacije. Odkar je bil aretiran, je bilo slišati številne obtožbe na njegov račun, vendar do danes ni bilo mogoče zvedeti ničesar, kaj je z njim.

Danes se je Slansky pojavil na procesu, katerega potek pozna tisk samo po poročilih praškega radia in po magnetofonski registraciji pričevanja glavnega obtoženca.

Obtožnica dolži Slanskega in soobtožence med drugim, da so poskušali «motiti prijateljske odnose z ZSSR» in «spraviti ČSR v kapitalistični tabor». Poleg tega pravi obtožnica, da so Slansky in soobtoženci ustanovili vohunsko mrežo, ki jo je po odredbi ameriških imperialistov vodil Slansky; nadalje so tesno sodelovali «s slavnim ameriškim agentom Grandinnom, predstavnikom mednarodnega sionizma».

Obtožba zvez z mednarodnim židovskim gibanjem se na procesu večkrat ponavlja; od štirinajstih obtožencev edino Clementis ni Žid. Tako razkriva proces široko zasnovano protižidovski akcijo, ki se bo, kot vse kaže, še nadaljevala.

Vladimir Clementis je bil, kot pravi obtožnica, «orodje bivšega predsednika Beneša in ameriških imperialistov»; Beneša so na procesu večkrat imenovali «ameriškega agenta». Poleg tega očitajo Clementisu, da je imenoval v zahodnih deželah diplomatske predstavnike, ki se niso hoteli vrniti domov, ko so jih odpoklicali.

V svojem pričevanju, ki je trajalo tri ure in pol, je Slansky priznal, da je bil izdajalec, vohun in saboter. Radio Praga je oddal skoraj vse, kar je Slansky povedal, le proti koncu se je nekaj zataknilo. Slansky je govoril obotavljaje, s tihim, ubitim glasom, tako da ga je moral predsednik večkrat opozarjati, naj govori glasneje. Zlasti proti koncu mu je govorjenje povzročalo vidne težave.

Priznanje Rude Slanskega je ena sama mešanica, ki gre od Trockega preko Gestapa do sionizma in prostozidarstva in do Konnija Zilliacusa. Slansky je dejal, da je postal trockist leta 1927, «agent buržoazije» pa leta 1935, vendar da je bil že v letih 1924-25 zaupnik policije. «Agent zahodnih imperialistov» pa je postal leta 1945.

Obtoženec je dejal, da je bil «voditelj nacionalistično-buržujske židovske skupine», da je odgovoren za imenovanja vseh trinajst soobtožencev, ki jih je izbral, da bi mu «pomagali izvesti prevrat, spraviti na oni svet predsednika Gottwalda in uvesti kapitalizem». Vedno je bil sovražnik komunizma in bil je v zvezi s francosko, angleško, zlasti pa ameriško vohunsko službo, predvsem pa z bivšim laburističnim poslancem Zilliacusom in s «kapitalističnimi krogi». Svoje agente je postavil v ves državni aparat.

Potem se je Slansky obtožil, da je kriv smrti Jana Sverme, ki je padel po neuspelem poskusu vstaje na Slovaškem leta 1944, kjer je sodeloval tudi Slansky. Dejal je, da je bil Sverma na nekem nočnem pohodu tako utrujen, da ni mogel več slediti koloni in je umrl od izčrpnosti, sam v snežnem viharju. Slansky je dejal, da bi mu lahko pomagal.

Nato je Slansky začel obtoževati svoje soobtožence in dejal, da je bila njegova subverzivna delavnost enaka delavnosti Tita, Rajka, Kostova in Gomulke. Nato je govoril dolgo o sionistih, povedal, da jim je hote izročil vse najvažnejše funkcije v deželi in da je podpiral državo Izrael, «platformo imperializma na Bližnjem vzhodu», in kasneje prešel na svoje zveze s prostozidarji. V zvezi s temi je baje pripravljal tudi umor predsednika Gottwalda, «glavne ovire za povratek ČSR h kapitalizmu». Ko je bil Gottwald bolan, mu je poslal za osebnega zdravnika dr. Haškovca, «prostozidarja, torej sovražnika».

Po zaslišanju Slanskega je predsednik sodišča ponovil vse točke obtožnice v obliki vprašanja; Slansky je vsakokrat odgovoril, da je kriv. Po zadnjem vprašanju: «Priznate, da ste hoteli postati češkoslovaški Tito?» je Slansky nekaj trenutkov molčal, nato pa odgovoril tako tiho, da ni bilo mogoče razločiti, ali je rekel «da» ali «ne». Prenos magnetofonske registracije je bil tu nenadoma prekinjen in napovedovalec praškega radija je samo na kratko najavil, da se bo oddajanje posnetkov s procesa nadaljevalo jutri.

Proti koncu je Slansky govoril z vedno vidnejšo utrujenostjo in s skoraj neslišnim glasom; pri vsakem stavku je globoko zajemal sapo. Iskati je moral besede in pozabljal imena «sokrivcev», ki mu jih je sugeriral predsednik. Nekatera imena je izgovarjal s takšnim glasom, kot da je na koncu moči in potrpljenja.

Slansky je v svojem pričevanju imenoval številne «sokrivce», ki niso obtoženci na tem procesu, kar daje slutiti, da je proces na Pankracu samo uvod v obširno «čistko», ki bo zajela predvsem Zide (ves ton procesa je bil antisemitski) in Slovake. Med vidnejšimi osebnostmi, ki so tudi v zaporu, manjkajo na procesu Marija Švermova, žena Jana Sverme (morda pa pozna ona kakšno drugo verzijo o smrti svojega moža) in oba vodilna slovaška komunista Husak in Novomiesky, oba obtožena «nacionalizma».

Po današnjem prvem dnevu razprave je že mogoče sestaviti približen seznam verjetnih obtožencev na prihodnjih procesih; to je obenem tudi seznam skoraj vseh češkoslovaških osebnosti, ki so pred nekaj leti igrale najvidnejšo vlogo. Med aretiranci, ki se še niso pojavili na sodišču, so trije pomočniki ministra za državno varnost, pomočnik ministra za obrambo, sedem komisarjev (ministrov) slovaške avtonomne vlade, sedem pokrajinskih sekretarjev KPČ, načelnika tiskovnih uradov ministrstva za informacije in zunanjega ministrstva, pomočnik glavnega sekretarja KPČ, bivši voditelji češkoslovaške komunistične mladine in več njegovih tovarišev, vsaj šest generalov, med njim bivši načelnik generalnega štaba, bivši načelnik kontrolne komisije KPČ in še številni drugi.

Med tistimi, ki še niso bili aretirani, toda že odstavljeni s svojih mest — številne med njimi je danes Slansky imenoval — je še šest ali sedem bivših veleposlanikov, številni komisarji slovaške vlade, ki so bili povezani s Clementisom z osebnim prijateljstvom, večina pokrajinskih in okrajnih sekretarjev KPČ, ki sta jih imenovala Slansky ali Sling, poslaniki in drugi diplomatski funkcionarji, ki so jih imenovali Clementis, Slansky, London ali Hajdu, nadalje Jan Patek, nekdanji načelnik zahodnega oddelka v zunanjem ministrstvu in Clementisov svak, njegova žena Božena Patkova, polkovnik Karel Kopold, zet Marije Švermove in drugi. Med vidnejšimi diplomati, ki jim prede slaba so Vladimir Outrata, Vladimir Prochazka (bivši veleposlanik v Washingtonu), Adolf Hoffmeister, bivši veleposlanik v Parizu, Rudolf Bistricky, bivši veleposlanik v Londonu, Edvard Goldstücker, bivši poslanik v Tel Avivu in Jan Weisskopf, bivši veleposlanik v Pekingu, verjetno pa tudi Karel Kreibich, bivši veleposlanik v Moskvi. Tudi ti diplomati so večinoma Židje.

Benedetto Croce umrl

NEAPELJ, 20. — Danes zjutraj je v svojem stanovanju umrl senator Benedetto Croce. Pogreb bo na državne stroške. Na dan pogreba bodo vse šole v Italiji zaprte v znak žalovanja.

Benedetto Croce se je rodil 25. februarja 1866 v Pescasseroli v pokrajini Aquila. Prvotno je študiral pravo, toda pozneje se je posvetil filozofiji in je spisal več filozofskih del.

Po padcu fašizma je aktivno posegel v politično življenje kot predsednik liberalne stranke.

Bil je minister v Badoglievi vladi in v prvi Bonomijevi vladi. Prav tako je bil član posvetovalne skupščine, nato ustavodajne skupščine in končno je postal senator.

Leta 1903 je Croce ustanovil revijo «La Critica», ki je izhajala do leta 1944. Leta 1945 je izdajal «Quaderni della Critica».

JOHN FOSTER DULLES bo novi zunanji minister ZDA

Eisenhower je že določil tudi notranjega in obrambnega ministra - Razgovor z brit. zun. ministrom Edenom - Trumanova tiskovna konferenca

NEW YORK, 20. — *Eisenhower se je danes sestal z bridanskim zunanjim ministrom Edenom in se ž njim razgovarjal 55 minut. Navzoč je bil tudi bivši guverner Minnesote Harold Stassen.*

Časnikarjem je Eden izjavil: «General in jaz sva govorila o vprašanjih, ki se tičejo mednarodne varnosti. Za nadaljnje podrobnosti se morate obrniti do Eisenhowerja».

NEW YORK, 20. — General Eisenhower je danes sporočil, da bo Foster Dulles prevzel mesto državnega tajnika v novi republikanski upravi. Eisenhower se je že zjutraj razgovarjal z Dullesom, ki je po razgovoru izjavil, da sta govorila o ameriški zunanji politiki.

V kratki izjavi, s katero je sporočil, da sprejme svoje imenovanje, je Dulles dejal, da želi služiti državi do svojih skrajnih možnosti.

Eisenhower je sporočil tudi, da bo predlagal za novega obrambnega ministra Charlesa E. Wilsona, ki je sedaj predsednik družbe «General Motors», za notranjega ministra pa sedanjega guvernerja države Aregon Douglass Mackaye. List «Washington Post» piše, da bo Eisenhower v kratkem pozval tudi poveljnika glavnega stana SHAPE generala Gruentherja naj sodeluje v republikanski vladi.

Predsednik družbe «General Motors» Wilson je izjavil, da bo po imenovanju za ministra opustil svoje dosedanje delovanje in se bo posvetil popolnoma novemu delu.

Dulles je star 64 let in je že mnogo let aktivno deloval v mednarodni politiki. Nazadnje je bil zastopnik predsednika Trumana pri pogajanjih za japonsko mirovno pogodbo. Prej je bil član ameriškega zastopstva pri Združenih narodih. Po poklicu je pravnik. V mednarodno politično življenje je stopil kot tajnik haaške mirovne konference leta 1907. Leta 1918 je bil svetovalec ameriške komisije pri mirovnih pogajanjih. Leto pozneje je postal član reparacijske komisije in vrhovnega gospodarskega sveta. Leta 1933 je bil član ameriškega zastopstva na berlinski konferenci o nemških dolgovih. Kot član ameriške delegacije je bil Dulles tudi na konferenci v San Franciscu, ko se je ustanovila Organizacija združenih narodov. Prav tako je bil tudi na konferenci zavezniških zunanjih ministrov v Londonu lstega leta. Leta 1946 se je tudi udeležil sveta zavezniških zunanjih ministrov.

Douglas Mackay ima 59 let in je na sedanjem mestu od leta 1938. V mladih letih je bil razprodajalec časopisov, v prvi svetovni vojni je bil pehotni častnik, nato trgovec z avtomobili v Salemu državi Oregon. V političnem življenje je stopil kot župan Salema leta 1933. Od leta 1934 do 1946 je bil republikanski član senata v Oregonu. Že trideset let deluje v organizacijah bivših borcev.

Včeraj se je Eisenhower razgovarjal z generalom Wiltonom Personsom. Trdijo, da sta govorila o podrobnostih v zvezi z Eisenhowerjevim potovanjem na Korejo, ki ga mora baje organizirati Persons. V zvezi s tem potovanjem je obrambni minister Lovett danes sporočil, da ne bodo med generalovim potovanjem dovolili objaviti nobene neuradne vesti. Dodal je, da se Eisenhower s tem strinja. Lovett je dalje dejal: «Varnost novega predsednika je življenjske važnosti za ameriško ljudstvo. Zato da mu zajamčimo vso mogočo zaščito med njegovim potovanjem na Korejo, je bilo sklenjeno sledeče: 1. Ne bo v nobenem trenutku objavljena nobena podrobnost o programu potovanja, vštevši dan odhoda iz ZDA, prihod na Korejo in odhod s Koreje; 2. nobena neuradna vest v zvezi z delovanjem novega predsednika se ne bo mogla objaviti s korejskega operativnega središča, dokler ne bo novi predsednik zapustil te dežele. Vojaški poveljniki bodo verjetno na osnovi «poola» organizirali obveščevalno službo. Upam, da bosta ameriško ljudstvo in tisk razumela nujnost teh ukrepov in da bosta sodelovala z obrambnim departmajem za njihovo izvajanje».

Na današnji tedenski tiskovni konferenci, ki je prva po volitvah, je predsednik Truman pozval prebivalstvo ZDA, naj se po zaključeni volilni borbi predstavi pred svetom v enotni fronti.

«Z velikim zadoščenjem sem vzel na znanje, da je general Eisenhower obvestil senatorja Wileya (ki je republikanski član ameriške delegacije v OZN), da je naklonjen dosedanji politiki glede vprašanja korejskih vojnih ujetnikov. To vprašanje je bilo eden glavnih argumentov, o katerih sva govorila na najinem sestanku». Glede predvčerajšnjega razgovora z Eisenhowerjem je Truman izjavil, da sta v glavnem govorila o vprašanjih zunanje politike, v prvi vrsti pa o Koreji. Govorila sta tudi o iranskem vprašanju. Na vprašanje, ali je bilo govora tudi o sedanjih odnosih med državami Zahodne Evrope, zlasti pa o francosko - nemških odnosih, je Truman odgovoril negativno. Nato pa je izjavil, da bi bil pripravljen sestati se ponovno z Eisenhowerjem pred 20. januarjem, če bi novi predsednik to želel.

Dalje je Truman izjavil, da ima Stevensona za voditelja demokratične stranke kljub informacijam, češ da mu nekateri demokrati z juga ne bi priznali tega svojstva, in je dodal, da je njegov namen sodelovati z njim pri reorganizaciji stranke. S tem v zvezi je sporočil, da pripravlja za prve dni decembra sestanek s Stevensonom.

Truman ni hotel nič povedati, kaj namerava, ko ne bo več predsednik; dodal je samo, da se misli najprej nekoliko odpočiti in da bo ves ostali del svojega življenja demokrat ter da misli, da bo lahko imel kak vpliv na stranko, tudi ko ne bo več v Beli hiši.

Ni hotel povedati, mnenja o vzrokih poraza demokratične stranke ter je dodal, da je prezgodaj, da bi o tem lahko kaj rekel. Svoje mnenje o tem bo lahko povedal čez šest mesecev. Truman je tudi obljubil, da bo 20. januarja oblast prešla v novo upravo v redu, «bolj v redu kakor kdaj koli v preteklosti».

Truman je tudi zavrnil obtožbe republikancev, češ da v Beli hiši sežigajo nekatere važne arhive, zato da ne bi padli v roke republikancem. Dodal je, da zakon vsekakor dovoljuje uničenje dokumentov po petih letih. Ni hotel povedati, koliko arhivov nameravajo on in njegovi sodelavci odnesti s seboj, ko bodo zapustili državno upravo, ter je svetoval časnikarjem, ki so ga vpraševali o tem, naj pregledajo precedense.

Končno je Truman tudi izjavil, da namerava poslati 18. januarja kongresu načrt proračuna in da dvomi, da bi republikanci lahko mnogo znižali postavke.

Churchill izkorišča nasprotja med laburisti

LONDON, 20. — Danes je prišlo do živahnega prerekanja v spodnji zbornici, ko je vlada sporočila, da namerava v enem samem dnevu, to je v ponedeljek, izčrpati razpravljanje o zakonu za denacionalizacijo cestnih transportov. V političnih krogih domnevajo, da hoče vlada s pospešitvijo razpravljanja o denacionalizaciji izkoristiti sedanje spore v laburistični stranki.

Churchill je danes v spodnji zbornici izjavil, da bo Velika Britanija pozvala ZDA, naj bi si izmenjali tajne podatke o vodikovi bombi s podatki o atomskih poskusih na otokih Montebello. Dodal je: «Upam

DNEVNIK SLOVENCEV V ITALIJI

Danes, petek 21. novembra
Dar. D. M., Grmislav
Sonce vzide ob 7.12 in zatone ob 16.29. Dolžina dneva 9.17. Luna vzide ob 11.19 in zatone ob 20.03.
Jutri, sobota 22. novembra
Cecilija, Jezdimir

RESNIČNO LAHKO „HVALIMO BOGA", DA SMO V ITALIJI

Diskriminacija slovenskih občin

Števerjan in Doberdob nista dobila iz fonda za javna dela niti lire 201,000.000 lir za pogozdovalne in delovne centre, od tega le 10,000.000 za sovodenjsko in doberdobsko občino - V stanovanjih INA-hiš niti ene slovenske družine

GORICA, 20. — Besede italijanskega predsednika Alcida De Gasperija so se nam tako močno vtisnile v spomin, da jih na začetku tega članka ne moremo izpustiti. De Gasperi je namreč v Gorici dejal, da Slovenci v Italiji lahko hvalimo boga, da živimo v Italiji. Z drugimi besedami je hotel reči, da je za našo narodno manjšino neprecenljiva sreča, da nas je krivična mirovna pogodba spravila pod oblast italijanske klerikalne demokracije.

Če bi Slovenci poslušali njegov govor, bi se mu prav gotovo brez sramu in na glas zasmejali naravnost v zobe. Zasmejali bi se mu zaradi jezuitskega licemerstva, kakršnega premore samo demokristjanski prvak, in zaradi njegovega posmeha resničnemu stanju. Kajti Slovenci v Italiji niti od daleč ne uživamo «spoštovanja», kakor je trdil De Gasperi. Spoštovanje uradne italijanske oblasti in njene politike do naše narodne manjšine kažejo številni primeri iz preteklosti in tudi najnovejše finansiranje nekaterih del javnega značaja.

Za dokaz trditve se bomo poslužili uradnih številk, ki jih je objavila italijanska vlada v goriškem italijanskem časopisju in katerega smo delno objavili tudi v našem dnevniku.

Minister za javna dela senator Aldisio je sporočil, da je vlada po posredovanju in zanimanju demokristjanske parlamentarne skupine odobrila za goriško pokrajino vsoto okoli 400 milijonov lir za razna javna dela kot je napeljava in popravilo vodovodov, cest, pokopališč, šolskih poslopij itd. Izvedba teh načrtov se nanaša na najrazličneje občine goriške pokrajine.

Od te vsote so samo sovodenjski občini dodelili 1.417.000 lir za napeljavo elektrike na Vrh, katero sovodenjska občina zahteva odkar obstoji.

Če primerjamo ostale občine s sovodenjsko občino, tedaj bomo ugotovili, da so ostale dobile več denarnega nakazila za veliko večja dela. Ponekod bodo zgradili novo šolsko poslopje drugje napravili vodovod itd. Diskriminacija slovenskih vasi in občin pa je še bolj očitna tedaj, če upoštevamo, da so vsem goriškim občinam dali dostojno vsoto denarja, samo števerjanski in doberdobski občini niso iz tega fonda dali niti lire, kot da bi Števerjanci in Doberdobci ter ostali prebivalci teh dveh občin sploh ne imeli nobenih potreb.

Drugi kričeč primer krivice dajejo delovni in pogozdovalni centri, ki so jih v naši pokrajini ustanovili in zanje potrošili 201 milijon lir. Od celotne vsote odpade na sovodenjsko in doberdobsko občino, ki sta od slovenskih občin edini dobili priznanje za ustanovitev delovnih in pogozdovalnih centrov, samo deset milijonov lir, medtem ko je na ostale občine odpadlo čez 190 milijonov lir. Toda krivica je toliko očitnejša, če še upoštevamo, da ni v goriški pokrajini v nobeni občini toliko brezposelnih kakor v slovenskih občinah.

Tretji primer zapostavljanja slovenskih prebivalcev se kaže pri dodeljevanju stanovanj INA-hiš. Če nekoliko pogledamo sezname novih stanovalcev v Gorici in tudi v Tržiču, vidimo, da ni na njih niti enega slovenskega priimka. Prednost Italijanov je občutiti tudi tedaj, ko gremo okoli teh hiš. Povsod sami italijanski priimki in italijansko govorjenje. O Slovencih nikjer ne duha ne sluha!

Tukajšnje italijanske oblasti spretno in načrtno zapostavljajo slovenski življ in mu ne dajejo niti primerne zaposlitve niti primernih stanovanj. Izvrivajo ga vsepovsod in gradijo hiše za razne ezule v čisto slovenskih predmestjih kot v Štandrežu in ob Svetogorski cesti, da bi te, nekdaj popolnoma slovenske četrti, poitalijančili.

To se nam je zdelo potrebno napisati, da bi tudi s te strani kar najbolj osvetlili diskriminacijsko politiko šovinističnih italijanskih oblasti do slovenske manjšine in da dokažemo, da nimamo nobenega razloga «hvaliti boga», da nas je sovražna usoda dodelila «v varstvo» predobro poznani mačehi, ampak da upravičeno izražamo svoje ogorčenje nad njim, če je naš sedanji položaj njegovo «remek delo».

POGLED NA TER

Avtobus za nogometno tekmo

Na tekmo med nogometnima moštvoma iz Milana in Vidma bo vozil v nedeljo posebni vlak iz Cedada. Odhod ob 13.15 iz Cedada, iz Miomacca ob 13.20, iz Remanzacca ob 13.25.

Hospitacije na učiteljišču

Kdor se namerava javiti, kot privatist k usposobljenostnemu izpitu (učiteljska matura) na učiteljišču s slovenskim učnim jezikom, mora, po tačas veljavni ministrski odredbi, vložiti na Proveditorat najkasneje do 25. t. m. prošnjo za pripustitev k didaktičnim vajam.

Potrebna pojasnila daje tajništvo učiteljišča.

Navodila za prošnje za oprostitev vojaške službe

Vojaški nabor letnika 1933 se bodo začeli 7. januarja 1953. V naši pokrajini, kjer je bilo mnogo vojnih žrtev, padlih in invalidov med zadnjo vojno, je prav gotovo mnogo mladeničev, ki jim ne bo treba služiti vojaškega roka.

Oproščeni so vojaške službe: prvorojenec v družini, v kateri je deset ali več nedoraslih otrok, ali pa v družini, ki je imela 12 ali več živečih otrok, od katerih jih je najmanj še 6 nedoraslih; sin staršev, ki so imeli še drugih 5 otrok, tudi če so že umrli, pod pogojem, da sta vsaj dva že odslužila ali še služita vojaški rok; edini sin onemoglega očeta ali vdove, ali če sta stara nad 64 let; edini vnuk ali prvorojenec, če babica ali ded nimata polnoletnih sinov ali vnukov, niti neporočenih hčera ali vnukinj; prvorojenec sirot po očetu in materi, ali če ima starejšega brata nezmožnega za koristno delo, toda v obeh primerih, če v družini ni drugih neporočenih ali polnoletnih sester ali bratov; edini brat, sester sirot po očetu in materi, ki so še mladoletne, neporočene ali pa če, polnoletne ali vdove brez polnoletnih otrok, ne morejo same vzdrževati družine; sirota po očetu in materi, ki je edini krvni brat sirot po očetu pod pogojem, da so moški še mladoletni in ženske še mladoletne in neporočene, ali, če polnoletne in vdove, brez polnoletnih otrok, da ne morejo vzdrževati družino; sin ali krvni brat vojaka umrlega med vojaško službo ali potem zaradi poškodb ali bolezni, ki jih je dobil zaradi vojaške službe; sin ali krvni brat pohabljenca ali upokojenca zaradi vojaške službe.

SPORTNE VESTI

Juventina-Cordenons v Sovodnjah

Crna ovca letošnjega kvalifikacijskega prvenstva je štandreška Juventina. Po petih tekmah so namreč juventinski igralci sedaj na zadnjem mestu v lestvici Napadalci so zabili samo tri gole, vratar pa jih je moral pustiti kar dvanajst. Preteklo nedeljo so proti vsemu pričakovanju morali kloniti tudi v Cedadu, kjer so jih domačini premagali z rezultatom 2:0. To nedeljo pa bodo juventinci igrali v Sovodnjah proti ekipi Cordenons, ki je trenutno pa četrtem mestu v lestvici s šestimi točkami. To moštvo gotovo ne bo pustilo take priložnosti za pridobitev drugih dveh točk, saj so njegovi napadalci zabili v petih tekmah kar enajst golov. Z Juventino bo verjetno igral tudi lanski srednji napadalec Juventine Bavcon, ki je prestopil letos k Pro Gorizi, ta pa ga je sedaj posodila štandreškemu moštvu. Upajmo, da bo moštvo z njegovo prisotnostjo in še z novimi močmi znalo uspešno nadaljevati prvenstvo. Če bo nedeljska tekma neuspeh, pa naj bodo prihodnje polne golov in točk za Juventino.

Lestvica kvalifikacijskega prvenstva je po petem kolu naslednja:

Spilimbergo	5	4	0	1	11	6 8
S. Gottardo	5	2	3	0	10	5 7
Sacilese	5	3	1	1	14	8 7
Cordenons	5	2	2	1	11	6 6
Cormonese	5	2	2	1	8	5 6
Cividale	5	2	2	1	8	6 6
Slovrenc	5	2	1	2	6	4 5
Itala	5	1	3	1	7	6 5
Moša	5	1	3	1	9	9 5
Zagraj	5	1	3	1	5	5 5
Tolmeč	5	2	1	2	5	7 5
Romans	5	1	2	2	9	12 4
Latisana	5	2	0	3	7	13 4
Sanvitese	5	2	0	3	6	9 4
Casarsa	5	1	0	4	6	12 2
Juventina	5	0	1	4	3	12 1

Ostale nedeljske tekme tega prvenstva so naslednje: Slovenc-Spilimbergo; Romans-Latisana; Zagraj-San Gottardo; Tolmeč-Sacilese; Krmin-Itala; Casarsa-Cedad; Sanvitese-Moša.

Terski dolini boljše prometne zveze

Izboljšali bodo tramvajsko progo med Vidmom in Tarčentom, namesto da bi avtobusne proge iz severnih predelov podaljšali direktno do Vidma

Vprašanje prometnih zvez v Beneški Sloveniji je še vedno odprto. Med njimi je posebno važen in pereč problem prometnih zvez med gorenjo Terško dolino in Vidmom. Znano je, da so vse doline, bolje ali slabše povezane po avtobusnih linijah z Vidmom. In to ne samo kraji v dolini Krnahte in Maline ter Grivo, ki nimajo drugih prometnih sredstev. Tudi dolina Rezije ter doline Nadiže, ki bi se lahko poslu- ževale od Cedada dalje vlaka, imajo avtobusne proge. Ostane le dolina Tera, ki nima nobene direktne zveze z avtobusom do Vidma.

Večkrat je družba, ki ima v zakupu avtobusno progo Tarčent - Učeja, prosila za dovoljenje, da bi svojo progo podaljšala direktno do Vidma. Toda njena prošnja je bila do sedaj vedno odbita.

Pred kratkim so imeli predstavniki oblasti tega področja nov sestanek, da bi proučili možnosti novih avtobusnih prog. Tiste, ki bi zanimale prebivalstvo Terske doline, ni med odobrenimi. Javljeno pa je bilo, da bo tramvajska zveza med Vidmom in Tarčentom izboljšana. Nabavili bodo nove stroje tako da bodo za vso vožnjo porabili le 40 minut namesto 50, kot jih porabijo sedaj. Če pomislimo, da ima tramvaj vedno svojih pet minut zamude in da so stroji, ki vozijo že več let na tej progi in ki jih nameravajo nadomestiti z novimi, pred leti tudi prevozili progo v tolikem času, bo tudi to izboljšanje trajalo le nekaj časa. Praktično torej ne pomeni nič drugega kot vrnitev na staro, na položaj pred 20 leti.

Tramvajska zveza je danes v primeri z modernejšimi prevoznimi sredstvi nazadnjaška, saj bi z avtobusom porabili za isto progo le polovico časa. Avtobus, ki odpelje zjutraj iz Tera ob 7,15, pride v Tarčent ob 8,15, potem ko je med potjo pobral potnike iz raznih vasi v gorenji Terski dolini. Od tu dalje bi lahko avtobus prispel v Videm najpozneje ob 8,40, medtem ko je danes treba čakati na tramvaj. Z njim se potniki pripeljejo v Videm skoraj ob 9.20. Glede povratka pa so večje neprilike. Avtobus odpelje iz Tarčenta že ob 11,30, tako da ljudje lahko opravijo kaj malo poslov v Vidmu. Naslednji avtobus pa gre šele ob 17.

Direktna zveza Vidma s kraji v Terski dolini bi stvar zelo poenostavila. Za prebivalstvo bi bilo zelo važno, da bi avtobusno progo med Terom in Tarčentom podaljšali do Vidma.

Toda te potrebe oblasti nočejo priznati. Kljub željam prebivalstva Terske doline in tudi furlanskega favorizirajo tramvajsko progo, ki pa je počasnejša in tudi manj praktična kot avtobusna. Izkoristiti hočejo do kraja dobičke, ki jim jih tramvajska proga nudi. Lastniki te proge kakor tudi tisti, ki imajo pri njej svoje interese so pač med vodilnimi člani krščanske demokracije na našem področju. Razen njihovih lastnih koristi jih ne zanimajo pogoji, v katerih se razvija promet na progi Videm - Tarčent, še toliko manj pa jim je mar, kakšne so prometne zveze in želje prebivalstva gorenje Terske doline.

A. J.

Sveti za oskrbovanje cest

Pred časom smo objavili vest, da je pokrajinski administrativni urad proučeval možnost za ustanovitev sveta za oskrbovanje cest v dolinah Nadiže. Predlog in načrt, ki ga je administrativni urad izdelal, je bil odobren. Toda že takoj ob začetku je videti, da ta svet ne služi drugemu, kot da odgovornost za razne naloge porazdeli na več oseb. Kljub skrbniškemu svetu je cesta, ki veže Cedad s Tarčentom v obupnem stanju.

Drugi svet je bil organiziran za oskrbovanje ceste med občinama Neme in Tajpana. Tudi ta bi potrebovala popravila. Poleg tega pa so vse ceste v občini Tajpana v zelo slabem stanju. Lahko rečemo, da bi ta občina dobila prvenstvo pred vsemi drugimi občinami ravno zaradi slabih cest.

Za cesto Tarcent-Ter-Učeja ne mislijo ustanoviti nobenega sveta. Ta cesta je pokrajinska in bi jo zaradi tega morala pokrajinska uprava oskrbovati. Toda ničesar ni ukrenjeno v tem smislu. Tak oskrbovalni svet bi moral biti tudi za cesto med Rezijo in Rezjuto.

Tečaji za delavce

Pokrajinska namestitvena komisija je sklenila, da bodo v našem mestu organizirali več usposobljenostnih tečajev za delavce in delavke. V strokovni šoli v Ul. Vittorio Veneto bodo usposobljenostni večerni tečaji za pleskarje, dekoraterje in tkalke.

Vsi delavci in delavke, ki se želijo usposobiti za omenjene poklice, naj se zglasijo na tajništvu strokovne šole v Ul. Vittorio Veneto 9. Prijave sprejemajo vsak dan od 9. do 12. in od 15. do 19.

Obvezna prijava novih trgovskih obratov

Opozarjamo, da je po čl. 47 in nadaljnjih T.U., ki so bili odobreni z odlokom od dne 20.9.1934 št. 2011, vsakdo, ki ima zasebno ali družbeno trgovinsko, kmetijsko ali industrijsko podjetje dolžan prijaviti vse spremembe podjetja in konec obratovanja Zbornici za trgovino, industrijo in poljedelstvo. Prijavo je vložiti najkasneje 15 dni po nastalih spremembah.

Za legalno ustanovljene družbe so dolžni napraviti prijavo upravniki. Do izdaje listine o ustanovitvi so dolžni napraviti omenjene prijave tisti, katerim je poverjen postopek za ustanovitev družbe. Ustanovitev družbe je treba prijaviti najkasneje 15 dni po ustanovitvi in prijavi priložiti vse potrebne dokumente.

Prijava za delovne centre

GORICA, 20. — Pokrajinski urad za delo sporoča, da sprejemajo od 20. t. m. dalje prijave za zaposlitev v delovne centre, ki jih bodo v bližnji prihodnosti odprli v goriški občini. V delovne centre bodo sprejemali fizično sposobne moške od 18 do 60 let starosti, ki so bili 18. novembra redno vpisani na namestitvenem uradu. Vpisovanje bodo zaključili 26. t. m. ob 12. uri.

Pokrajinski svet se bo zopet sestal v soboto 29. novembra

GORICA, 20. — Na redni tedenski seji, ki jo je pokrajinski upravni odbor imel pred dnevi pod predsedstvom odv. Culota, so sklenili, da bodo v soboto 29. t. m. zopet sklicali sejo pokrajinskega sveta. Na seji so nadalje proučili dnevni red, ki ga bodo obravnavali na prihodnji seji sveta, ki bo ob 15.30 v dvorani Trgovinske zbornice.

Zaradi žoge je padel z visokega zida

GORICA, 20. — Danes popoldne je 12-letni dijak Di Giacomi Srečko iz Podgore brcal s sošolci žogo. Med igro je žoga zletela čez dva metra visok zid. Di Giacomi je urno splezel na zid in hotel na drugo stran po žogo. Toda ko se je pripravljal za skok je nenadoma zdrsnil in so ga zato starši pospremili v mestno bolnico Brigata Pavia. Zdravniki so ugotovili, da ima zlomljeno roko. Ozdravel bo v dvajsetih dneh.

Kamniti drobec v očesu

GORICA, 20. — Pri delu v delavnici tvrdke Stefanelli v Gradiški se je včeraj ponesrečil 61-letni kamnosek Furlan Alojz iz Gradiške. Pri sekanju kamna mu je namreč kamniti drobec štrknil v levo oko in mu ga ranil. Furlan si je oko najprej malo izpral in nato obvezal, misleč, da mu bo bolečina takoj minila. Toda danes se mu je oko poslabšalo in je zato šel v bolnico k Rdeči hiši. Tam so ugotovili, da mu je drobec ranil beločnico. Ozdravel bo v nekaj dneh.

Nesreča na polju

GORICA, 20. — Pred dnevi se je pri oranju s traktorjem ponesrečil 32-letni kmet Kumin Herminij iz Verse. Desna noga mu je zašla v pasove stroja. Kumin je po končanem delu začutil hude bolečine v nogi, ki se mu je zapletla v traktor in je zato šel k zdravniku v Romans. Na zdravnikovo priporočilo je včeraj prišel v goriško bolnico Brigata Pavia, kjer so ugotovili, da ima nogo zlomljeno. Ozdravel bo v petindvajsetih dneh.

Prenaglo je odprl vrata

GORICA, 20. — Ker je hotel naglo odpreti vratca na vrtu, se je danes ranil v desno roko 12-letni Ezio Biancani iz Ul. sv. Ivana 12. Ezio je namreč z vso silo pahnil vratca, da bi se odprla in se ranil v dlan. Rešilni avto Zelenega križa ga je pripeljal v mestno bolnico Brigata Pavia, kjer so mu obvezali roko. Ozdravel bo v nekaj dneh.

KINO

VERDI. 16.30: «Potuha», S. Tracy in D. Hodyak.

VITTORIA. 17.15: «Mirni mož», J. Wayne.

CENTRALE. 17: «Razbojnik iz Tacca del Lupo», A. Nazzari in C. Greco.

MODERNO. 17: «Leteči oddelek 61», L. Tierney in P. Lane.

DELAVCI!

Poslušajte na radiu jugoslovanske cone Trsta danes ob 20.30 oddajo «Iz delavskega sveta».

KMEČKA ZVEZA

sklicuje v nedeljo 23. novembra 1952 ob 9. uri dopoldne konferenco, ki bo v kino dvorani na Opčinah s sledečim dnevnim redom:

1. **Otvoritev**
2. **Predložitev spomenice**
3. **Diskusija**
4. **Sklepi**

Odbor

ZA TRŽAŠKO OZEMLJE

Jutri 22. novembra 1952 ob 20.30 uri v AVDITORIJU v TRSTU

CELJSKI GROFJE

Drama v petih dejanjih iz življenja srednjeveških fevdalcev, katerim so tlačanili naši predniki

Spisal: **Bratko Kreft**
Režiser: **Jože Babič**
Scenografa: ing. arh. **Viktor Molka** in **Jože Cesar.**

Osnutki za kostume: **Anuša Sodnikova**
Scenska godba: **Ubald Vrabec.**

Osebe: Herman II., grof celjski, ortenburški, hrvatsko - slavonski ban itd. - Ljudevit Crnobori; Friderik, njegov sin - Modest Sancin; Barbara, kraljica ogrska, njegova hči - Angelca Sancinova; Ulrik, sin grofa Friderika iz zakona z Elizabeto Frankopansko - Silvij Kobal; Veronika, druga žena Friderikova - Zlata Rodoškova; Jošt, poveljnik celjskih čet - Stane Raztresen; P. Gregor, minorit, Hermanov dvorni kaplan - Julij Guštin; Eneas Silvius Piccolomini, osebni tajnik državnega kanclerja Schlicka - Rado Nakrst; Sodnik - Ernest Zega; Pravdač - Stane Starešinič; Orožar - Anton Požar; Padar - Bezlizar Sancin; Pekovski mojster - Josip Fišer; Trgovec - Srečko Košir; Gvardijan celjskih minoritov - Jožko Lukeš; Kmečko dekle - Tea Starčeva.

Godi se v dolnjem celjskem gradu leta 1428., ko je divjala na Češkem vojna s Husiti in je bila nemška država v velikih homatijah, kakor vsa Evropa. Anglija je bila v osvojevalni vojni s Francijo kjer se je v istem letu pojavila devica Orleanska.

V nedeljo 23. nov. 1952 ob 20. uri v AVDITORIJU v TRSTU

PONOVITEV

Vstopnice so v prodaji v veži tiskarne v Ul. sv. Frančiška 20, od 11. do 13. in od 17. do 19. ure.

V nedeljo 23. t. m. ob 16. uri bo v kino dvorani V NABREŽINI

KULTURNA PRIREDITEV

Sodelujejo moški pevski zbor z Vrha, iz Dola in Poljan, pevski oktet iz Sempolaja in mešani pevski zbor «Igo Gruden» v Nabrežine. Dramska družina iz Doberdoba uprizori kmečko veseloigro «Hlače».

Prodaja vstopnic eno uro pred predstavo pri blagajni v dvorani.

Otroške pravljične ure

Na splošno željo bo v **nedeljo 23. t. m. ob 15.30** na sedežu SHPZ, Ulica Roma 15/II. predvajana pravljica

Sneguljčica

s projekcijskimi slikami.

Otroci so vabljeni k številni udeležbi.

ADRIA EXPRESS
ADEX IZLETI

6. IN 7. DECEMBRA 1952 DVODNEVNI IZLET V
Poreč

7. DECEMBRA 1952 V
Mune-Vodice Černiče

Vpisovanje do 22. novembra pri «Adria-Express», Ul. F. Severo 5-b tel. 29243.

IZ TRŽAŠKEGA DNEVNIKA

IZ STATISTIČNEGA BILTENA TRŽAŠKE OBČINE

Mnogo porok a malo otrok

Največ deklet se poroči med 21. in 24. letom, največ fantov pa med 25 in 29. letom - Ženski naraščaj prevladuje po številu nad moškim

Včeraj je izšla osma letošnja številka statističnega biltena tržaške občine, ki priobčuje podatke za mesec avgust.

V avgustu je bilo v Trstu prisotnih 271.706 ljudi. Rodilo se je 223 otrok in umrlo 217 oseb, kar pomeni, da se je število prebivalstva povečalo za komaj 6 oseb. K temu pa moramo prišteti še 142 oseb, ki so se v tem času priselile v Trst, medtem ko je iz Trsta odšlo le 52 oseb. Skupno se je torej število prebivalstva povečalo za 96 oseb.

Kljub hudim časom Tržačani še vedno radi sklepajo poroke in iščejo najbrž leka pred težavami v zakonskem življenju. Letos je po številu porok dosegel rekord avgust, ko je stopilo pred oltar 207 parov. Pa tudi drugi meseci so dosegali visoke številke razen januarja in marca, ko je stopilo v zakonski jarem le 129 odnosno 125 mladoporočencev. Velika večina bodočih mož in soprog izbira za svečano poroko oltarje katoliške cerkve, kar je napravilo 180 parov, 17 je pa stopilo v zakon na civilni način in 10 po evangelski metodi.

Zanimiv je tudi odnos med starostjo poročencev. 28 bodočih soprog je bilo starih od 15 do 20 let (ena izmed njih je dobila manj kot 20 let starega ženina), 74 med starostjo 21 do 24 let, 57 med 25 in 29 let, 24 med 30 in 35 let, 9 med 35 in 39 let, 3 med 40 in 44 let, 5 med 45 in 49 let, 5 med 50 in 54 let in končno dve «mladoporočenki» sta sta bili stari nad 60 let.

Številke nam dokazujejo, da se največ deklet poroči med 21. in 24. letom, mnogo pa jih je tudi prekoračilo 25. leto, številne pa že najdejo ženina, ko so presegle že zrelejšo dobo 30 let, pa celo dve šestdesetletni mladenki sta se odločili in stopili v zakonski jarem.

Moški sklepajo poroke nekoliko bolj zreli. Največ jih je (80) med 25. in 29. letom, 44 med 21. in 24. letom in 45 med 30 in 34. Našel se je pa tudi možak, ki je izbral pot zakonskega življenja, ko je prešel 70. leto svojega življenja.

Večina soprog je mlajših od svojih mož. Takih je 156, vendar pa jih je tudi 51, ki so vsaj po uradnih podatkih, če že ne po lastnih izjavah, starejše od svojih soprogov. Med njimi najdemo 14, ki imajo eno leto več kot njihov mož, 13 ki imajo od dveh do štiri leta več, 7 pet do devet, po ena 10 do 14 in po ena 15 do 19. Moški so pa povečini starejši dve do štiri (55 primerov), oziroma 5 do 9 let (56 primerov), 5 starejših možakov pa si je našlo 15 do 19 let mlajše žene.

Številne poroke bi morale pripomoči tudi do številnega naraščaja. Temu pa žal ni tako. Napisali smo že, da se je rodilo v obravnavanem mesecu 223 otrok, 206 jih je legitimnih, 17 pa rojenih izven zakona, 5 od teh priznavata oba zankonska člana, za 12 pa je znana samo mati. K temu bi hoteli pripomniti, da bi bil skrajni čas, da bi nehala občina v praksi razlikovati med zakonskimi in nezakonskimi otroci in da bi lahko vendar enkrat iz uradnih dokumentov izpustili neprijetni NN v rubriki, kjer pišejo očeta, za vse one primere, kjer je oče uradno nepoznan.

Večina novorojenih spada k nežnemu spolu, saj se je rodilo 114 deklic in le 109 dečkov, kar nam zagotavlja, da se bo borba za može nadaljevala tudi v bodočnosti.

Velika večina otrok pripada tržaški občini (186 in to 91 deklic in 95 fantov), 37 pa jih pripada ostalim občinam (23 deklic in 14 fantov). Večina otrok se v Trstu sedaj že rodi v klinikah, bolnišnicah in podobnih ustanovah, saj se je tam rodilo 100 deklic in 94 fantov, še mnogo pa jih pride na svet kar na domovih (14 deklic in 15 fantov).

CONSKI UPRAVNI ODBOR odobril izdatke za menzo ECA

S popravilom prostorov bodo lahko delili hrano v zaprtih prostorih in ne več na prostem kot doslej 12 milijonov lir za opremo občinskih otroških vrtcev

Včeraj zjutraj se je pod predsedstvom dr. Palutana sestal conski upravni odbor in je med drugim odobril naslednje ukrepe in sklepe.

Storniranje fondov Občinske podporne ustanove v Trstu za izredna dela, s katerimi bodo popravili prostore podporne menze v Ul. Felice Venezian št. 23. S popravilom teh prostorov bodo sedaj lahko delili hrano vsem tistim, ki jih ta ustanova oskrbuje, v zaprtih in udobnih prostorih namesto na odprtem, kakor se je dogajalo doslej.

Strošek 12 milijonov lir, s katerimi bo občina kupila potrebno opremo za 12 odsekov občinskih otroških vrtcev na Školjetu, v Skednju, v Ul. Pallini in na Vrdelci. Te vrtce so sedaj zapustili ali pa jih zapuščajo vojni oškodovanci in jih je treba zato sedaj obnoviti in jih potem vrniti njihovi prvotni uporabi.

Nadalje so odobrili izboljšanje prejemkov uslužbencem Ustanove za zaščito mladoletnikov v Trstu.

Conski upravni odbor je tudi skrbno in natančno pregledal proračun tržaške občine za finančno leto 1952, ki ga je svoj čas odobril tržaški občinski svet. Odbor je najprej predlagal spremembo nekaterih postavk, da bi se znižal primanjkljaj, nakar je priporočil ZVU, naj odobri proračun. Odbor je tudi izrazil ugodno mnenje glede uveljavljenja dodatnih občinskih zemljiških davkov, kakor je že sklenil občinski svet ob diskusiji o proračunu.

AGENCIJA DEMOKRATIČNEGA TISKA, Titova 34 (Tyrševa) Ljubljana se je preselila na TRG REVOLUCIJE 19 (Kongresni trg 19 poleg Državne založbe Slovenije — Ljubljana).

Pojasnilo

Zveze partizanov STO o primeru garibaldinca Giulia Cubija

V zvezi s člankom, objavljenem v dnevniku «Le Ultime Notizie» v sredo 19. t. m., o partizanu - garibaldincu Giuliu Cubiju, pojasnjuje Zveza partizanov STO naslednje:

1. Giulio Cubi ni, kakor trdi omenjeni list, stopil v partizanske vrste 8. septembra 1943 na Hrvaškem, marveč je prišel iz Trsta v udarno brigado «Garibaldi-Trieste» v Trnovski gozd meseca junija 1944 skupaj s stotinami drugih mladeničev;

2. razen naziva unarodni heroj» ni poveljstvo Jugoslovanske ljudske armade dosle, podelilo nobenega odlikovanja padlim. V kolikor je ta zveza o tem obveščena, se to vprašanje na splošno šele proučuje. Zato je nesmiselno, kar trde «Le Ultime Notizie», da naj bi bil zavrnili predlog, da bi se podelilo hrabrostno odlikovanje v spomin padlega borca;

3. Giulio Cubi, hraber borec, ki je junaško padel, je bil sprejet v Komunistično partijo za časa osvobodilne borbe.

ZVEZA PARTIZANOV STO

IZPRED SODIŠČA ZA DOLOČEVANJE NAROKOV

S ponarejenim dokumentom je hotel doseči Brazilijo

Da se sodišče preveri o resničnih namenih češkega begunca je odložilo razpravo za 7 dni

Pred sodiščem za določevanje narokov, kateremu je predsedoval major Grabb, se je moral včeraj zagovarjati čehoslovaški begunec Daniele Brano, ki je prišel 10. novembra s ponarejenim potnim listom v naše mesto. Sodniku je razložil žalostno zgodbo svojega življenja ter dejal, da je med vojno izgubil svojo družino, ki so jo nacisti zaprli v koncentracijsko taborišče Auscwitz. Od tedaj ni imel več obstanka ter je samo želel, da bi se lahko preselil v Brazilijo. Ker je vedel, da mu čehoslovaške oblasti ne bi dale potnega lista, si je preskrbel ponarejeni list, s katerim je pripotoval v Trst. Tu ga je policija seveda aretirala ter mu potni list vzela. Zanj se je zavzel neki njegov prijatelj, ki je plačal kavcijo za začasno svobodo ter se obvezal, da mu plača tudi stroške za potovanje v Brazilijo. Ko ga je sodnik vprašal, zakaj se je poslužil ponarejenega potnega lista, je Brano izjavil da samo zato, da bi lahko prišel do Trsta, odkoder bo, če mu bodo tukajšnje oblasti dovolile, čimprej odpotoval v Brazilijo. Da se lahko o točnost njegovih izjav prepričajo, je sodnik preložil razpravo za sedem dni. Brano je na začasni svobodi, vendar pod stalnim nadzorstvom policije. Obtoženca sta branila adv. Pollucci in Volli.

JUGOSLOVANSKE CASOPISE IN REVIJE lahko naročite na UPRAVI «PRIMORSKEGA DNEVNIKA» Ul. sv. Frančiška 20-I. Tel. 73-38.

PRED IZREDNIM SODISCE

Še vedno zaslišavanje obtožencev zaradi prekupčevanja z mamili

Včerajšnji proces proti osebam, obtoženim prekupčevanja z mamili, se je nadaljeval z zaslišavanjem še preostalih obtožencev. Prvi je bil na vrsti Siega Delfin, ki je obtožen prekupčevanja z opijem. V zvezi s tem je Siega izjavil, da je bila njegova naloga predvsem posredniška ter da je bil vedno prepričan, da gre za povsem redne kupčije; prav tako ni nikoli vedel, da gre pri kupčijah za opij ter je zanikal, da bi on sprejel denar za opij, ki naj bi ga kupil obtoženi Morganti na račun podjetja «RAMSA».

Za njim je bil zaslišan še Lozej Ernest, ki je ponovil samo to, kar je izjavil že pri zaslišanju.

Na vrsti je bil še Colussi Bruno, šofer po poklicu, ki je obtožen, da je s svojim kamionom prepeljal opij iz skladišča v Barkovljah (last Alsida Pietra) v skladišče v Ul. Lavatoio (last špedicionerja Gattija). Izjavil je, da ni vedel, da prevaža opij in da je napravil to vožnjo na prošnjo Alsida, ki mu je obljubil za to 5000 lir.

Popoldansko razpravo je sodnik Palermo začel z zaslišavanjem Gheo Baccaranija, stalno bivajočega v Modeni, kateremu obtožnica očita sledeče: da je preskrbel 15.9.1947 Morgantiju in Melliju pol kg kokaina s pomočjo posebne nakaznice, ki jo uporabljajo podjetja za izdelovanje in prodajo zdravil pri nakupovanju raznih mamil; da jima je 4.3. 1948 preskrbel 5 kg «eroine», 10.2.1948 10 kg «eroine», 17.1. 1949 10 kg «eroine», 25.4.1949 pa 2 kg «eroine» in 250 gramov kokaina in končno, da omenjenih kupčij ni registriral v kupčijskih knjigah podjetja, katerega uslužbenec je. Baccarani je bil v začetku razprave še dokaj miren, končno pa ga je izpraševanje ki je trajala dobri 2 uri in pol tako zmedlo, da je priznal, da je hotel kupiti od Morgantija 10 kg «eroine» na svoj račun, katero je hotel prodati podjetju S.A.C.I. v Milan. Njegovi odgovori so postali še bolj negotovi in nejasni, ko mu je postavil vprašanja tudi adv. Volli, ki zastopa interese podjetja «RAMSA» in ko je končno tudi Morganti nekatere njegove prejšnje izjave odločno pobil ter postavil povsem drugačno verzijo. V svoj zagovor je predložil Baccarani sodišču vrsto dokumentov, ki naj bi dokazali njegovo nedolžnost; prav tako ni priznal, da bi bil kakor koli vmešan v kupčijo z opijem, kot tudi ne v kupčijo s kokainom.

Ker je bilo popoldansko zaslišavanje res mučno in dolgo, je sodnik Palermo razpravo zaključil ter določil, da se nadaljuje danes. Po predvidevanjih bi morali danes zaključiti tudi z zaslišavanjem prič, ki jih je 7.

ZAHVALA

Vsem, ki so spremili na zadnji poti našega prerano dragega in nepozabnega moža in očeta

dr. JOSIPA GRUDNA

se prisrčno zahvaljujemo. Posebno se zahvaljujemo pokojnikovemu prijatelju, zdravniku dr. Jakončiču, ki mu je ves čas bolezni stal ob strani. Zahvaljujemo se tudi vsem predstavnikom prosvetnih in političnih organizacij, vsem darovalcem vencev in cvetja, govornikom in pevcem.

Maša zadušnica bo v soboto 22. novembra 1952 v cerkvi Sv. Ignacija na Travniku.

Žalujoča družina GRUDEN in sorodniki

Gorica, 20. novembra 1952.

POROČILO TOV. BORISA RACETA NA OBČNEM ZBORU SHPZ

O NALOGAH IN NOVIH POTEH LJUDSKE PROSVETE

Ocena uspehov

Če hočemo oceniti uspehe ljudske prosvete v zadnjem letu, moramo najprej iz poročila povzeti, da imamo 15 pevskih zborov s približno 450 pevci, ki so imeli 90 samostojnih nastopov 5 tamburaških zborov s 60 člani, 12 dramskih družin, ki so imele 21 prireditev pred 5.500 gledalci, 18 knjižnic z 9.100 knjigami, 24 predavanj, 63 lutkovnih predstav. Poleg tega smo imeli folklorne nastope, 33 šolskih prireditev, izlete s kulturnimi smotri in z delom je pričel tudi mladinski zbor Glasbene Matice.

Lokalno vzeto so uspehi kar zadovoljivi. Lahko rečemo, da je dobro razgibano prosvetno delovanje v Barkovljah, Nabrežini, Križu, Sempolaju, na Proseku-Kontovelu, v Lonjerju, na Katinari, v Dolini. Zaradi pomanjkanja prostorov so le delni uspehi, kljub dobri volji, pri Sv. Ivanu in Sv. Jakobu.

Delno dobri rezultati so v Skednju, Padričah, Plavjah, Boršti in v Repnu. Toda ne moremo se zadovoljiti samo s tem, ker zahteva položaj več in teritorialno vzeto so rezultati nezadostni. Ljudskoprosvetnega delovanja ni čutiti v središču mesta, razen če izvzamemo delovanje «Tržaškega zvona» in tamburaških zborov. Sicer obiskujejo Slovenci predstave SNG, koncerte v Avditoriju in predavanja študijske knjižnice; toda to je kaj slabo nadomestilo za ljudsko prosveto. V ostalih predelih mesta in vaseh, kjer ni samostojnega prosvetnega delovanja, sloni prosvetno življenje le na gostovanjih. Zakaj ponekod delajo, in kakšni so vzroki? Ker so tam zavedni, požrtvovalni, delovni iniciatorji in sposobni kulturni delavci, ki znajo zbrati okrog sebe ljudi, jih navduševati za delo, oni sami so pa vendar povsod. Kadar je treba znajo tudi zahtevati in tako uspejo. Drugi pogoj za uspeh je močna tradicija, na kateri ti prosvetni delavci nadaljujejo, kljub temu da ni kontinuitete med generacijami; to potrjuje tudi dejstvo, da je še vedno življenje tam, kjer so slabe razmere zaradi prostorov (pri Sv. Ivanu, pri Sv. Jakobu). Ugotovimo tudi lahko, da se prosvetno udejstvujejo tam, kjer imajo, čeprav zasilne, vendar svoje prostore.

Zakaj je drugod mrtvilo?

Tu so nekateri objektivni razlogi. Ljudska prosveta je šele razvedrilo, toda današnjemu človeku se nudijo družbene zabave: v središču mesta na vsakem koraku, v splošnem pa z modernimi pridobitvami, radio, kino, lampovete. Tu ne smemo podcenjevati visoke vzgojne funkcije, ki jo opravlja lahko radio. Zaradi tega je «škoda», ki je povzroča ljudski prosveti, relativna.

Ne moremo zanikati ugodnega vpliva dobrega filma (žal slovenskih nimamo), tudi lambrete se dajo s pametnim načinom izkoriščati. Subjektivni razlogi so v nas samih zaradi pomanjkanja ljudi, ki bi bili požrtvovalni, aktivni in iniciativni prosvetni delavci. Ovira nas okostenelost in vztrajanje pri starih šablonah pri prosvetnem delu, ki so še vedno iste, kot v času takoj po vojni, ko je prosvetno delovanje prekipevalo v ugodnem razpoloženju našega nad zmago navdušenega ljudstva.

Slediti moramo našemu človeku, ki je šel skozi borbo za dokončno rešitev problemov, za katere se je boril, skušajmo razumeti razloge njegovega malodušja, ki jih je povzročilo dejstvo, da Trst ni bil priključen Jugoslaviji, udarec Kominforma, da STO ni ostvarljiv.... Eden vzrokov prosvetnega zastoja je borba našega človeka za svoj gospodarski obstanek, ki zaposli celega človeka.

Vse to pomeni, da ne moremo danes nastopiti iste poti kot tedaj, da je treba v skladu s spremembami položaja, spremeniti tudi prijeme pri delu ljudske posvete.

Pomanjkanje prostorov

stavim namenoma na zadnje mesto, ker ni to osnovno vprašanje. Če bi to bilo, potem bi v središču mesta delali (prostori v Ulici Roma in Ruggero Manna so na razpolago), bi delali v Borštu, bi več delali v Plavjah, na Skofijah in v Skednju, bi delali na Općinah.

Prostori so brez dvoma zelo važni, toda do sedaj smo grešili v načinu, kako priti do njih.

To je dediščina preteklosti, ki jo moramo odpraviti, grešila je SHPZ in na splošno vsi. Teren se je zanašal na iniciativo, obljube in pomoč iz centra. To je uničevalo iniciativo in požrtvovalnost ljudi, da si niso pomagali sami, razen v redkih izjemah, niso bili pripravljeni dati ali nabrati ničesar. Pričakovali so in pričakujejo samo pomoč od zgoraj. S tem ne kritiziram v prvi vrsti ljudi prosvetnih društev, tako njihovo stališče odraža stanje, ki je nastalo zaradi napačnega stališča nas vseh. Glede pridobivanja prostorov moramo absolutno na novo pot. Prosvetna društva si bodo morala pridobiti prostore sama.

Pri reševanju navedenih problemov se moramo zavedati, da nosimo danes veliko odgovornost, da bomo pomagali vzgojiti ljudi in posebej mladino, da ji z napredno mislijo povrnemo samozavest odločnost in borbenost in da poglobimo njeno nacionalno samozavest v tem resnem socialnem, nacionalnem in gospodarskem položaju. Zaradi tega čim več delovanja, čim več moramo med ljudi, zbuditi moramo tiste, ki bodo prebujali druge. Kjer ne uspemo z dosedanjimi organizacijskimi oblikami, moramo začeti z novimi prijemi, ki niso novi — delati in obdelovati moramo posameznike.

Ne smemo biti prezahtevni in se nas ne sme polotiti malodušje, če prvič ne uspemo. Če bomo prepričljivi, če bomo znali povedati kaj novega, bomo s kvaliteto ustvarjali večji krog, ki se bo v dani fazi razvijal sam iz sebe.

Rezultati prosvetnih konferenc

Konference, ki so bile sklicane pred tem občnim zborom so dale mnogo novega in koristnega, pokazale so tudi, kako velika je potreba po kontaktu in izmenjavi misli, zato da nekaj skupno storimo. Skupaj z drugimi predlogi, bom ponovil tudi misli, ki so jih te konference dale.

Po kakšnih poteh naj gre torej ljudska prosveta danes, da bo izvršila svoje poslanstvo?

1. Aktivna obstoječa društva naj še nadalje razvijajo svoje delo in naj ga izboljšajo. Dobri prosvetni delavci, ki so v teh društvih, bodo še nadalje s svojo iznajdljivostjo in požrtvovalnostjo pritegovali nove ljudi in predvsem mladino. Tako društvo bodo ljudje čutili, imeli ga bodo vsi za svojega.

2. Tam, kjer ni delovanja, ali obstajajo društva na papirju, bi bilo treba napraviti dvoje:

a) razviti delovanje samo na enem področju, za katerega obstajajo pogoji, da uspe. Bolje je, se v svojem programu omejiti samo na eno vrsto dela, in tega tudi izvršiti, kot pa imeti obširen program in se izgovarjati, da ne uspe, češ, da ni ljudi. Izbrali bomo tako panogo, za katero bomo našli v društvu vodilne ljudi in ki hkrati vzbuja zanimanje članstva;

b) vršiti delovanje, ne da bi se prej izgubljali v organizacijska vprašanja (ustanavljanje društva, izbira odbornikov itd.)

Če je enkrat to bilo nujno, ni to danes, ker nam gre za to, da sploh delamo. Organizacijske oblike pridejo potem same kot potreba, zato da se delovanje razvije na višjo stopnjo.

Novega duha v prosvetno dejavnost

Slovenska pesem

Kakšne naj bi bile te oblike v praksi?

Slovensko mladino moramo naučiti peti slovenske pesmi. Bolje kot da poje samo italijanske popevke, naj poje slovenske narodne, slovenske popevke in druge popevke s slovenskim besedilom. Ne smemo biti preveč zahtevni Pevski zbori bodo še nadalje pripravljali koncertne programe, pač pa se pokaže potreba letečih pevskih vaj, ki naj bi bile nekajkrat v sezoni zato, da bi k njim pritegnili čim več mladine in jo naučili slovenskih popevk in postopoma narodnih, da bi ta mladina potem lahko stopila v pevske zbore. Apelirali bomo na naše pevovodje in glasbenike, da se poleg izboljšanja in aktiviziranja naših pevskih zborov pozanimajo tudi za to vrsto dela.

Dramski nastopi

Izbirati bo treba lažja dela za dramske nastope s katerimi bi se lahko delujoči predstavili nemaskirani in v gostilniški sobi, če ni dvorane. Ker so pa ta dela teže izvedljiva, bo potrebno, da priskočijo na pomoč poklicni dramski igralci, ki so bili lansko leto premalo na terenu v primeri s predlansko sezono.

Naše prosvetno življenje je preresno, zato za mladino ni privlačno. Prosvetna društva naj mislijo na čim več zabavnih prireditev. Izleti naj bi bili povezani z improviziranimi nastopi:

a) v Jugoslavijo se vršijo z avtobusi in lambretami, toda naj imajo neki cilj, točko, ki je važna za zgodovino slovenske kulture;

b) zaželeni so izleti iz mestnega okraja v vas in nasprotno ali iz vasi v vas z vsemi sredstvi (peš, kolesa, motorji, itd.) in s prireditvijo istočasno. Gostje in domači lahko nastopijo na prostem ali v gostilni; lahko so to tudi športni in šaljivi nastopi.

Iz tega se bo pri mladini razvila potreba po združevanju in bomo marsikoga navdušili za prosvetno delo.

Slovenskemu človeku moramo nuditi slovensko knjigo.

Knjižnice, razen redkih izjem delujejo zelo slabo. Zanimanje za knjigo je zelo slabo.

Primer Ljudske knjižnice v Trstu; danes ima 3.000 knjig. V prvih 8 mesecih obstoja, pri povprečju vpisanih 183 članih (danes jih je 265), je bilo mesečno povprečno izposojenih 270 knjig, t. j. 1.5 knjige na vpisanega na mesec. Dnevno je bilo izposojenih torej 11 knjig, (cel Trst, vse srednje šole, kulturne ustanove — olajšujejo okolnost — poletje). To je porazno malo. Treba je torej reklame in vzbuditi interes za slovensko knjigo, predvsem med mladino.

Slovenska knjiga

Ne zadostujejo samo tablice, uvesti je treba izposojanje tudi prosv. društvom, ki bodo dajala svojim članom; knjigo je treba pokazati v izložbah, v stalnih in priložnostnih razstavah; uvesti diskusijske večere o knjigah med mladino, tudi v gostilni, predvsem pa v društvenih prostorih. Za to delo se bodo morali žrtvovati starejši; uvesti nagrade za tiste mladince, ki si bodo izposojali največ knjig; opremiti mladinske knjižnice s privlačno mladinsko literaturo; pripraviti starše, da darujejo mladini knjige; kjer je to mogoče uvesti športne panoge v prosvetna društva (telovadba, ping-pong), sicer je bolje, da so samostojne; oživljenje otroških odsekov, kjer so taki ljudje, ki znajo z otroki delati; uvedba koristnih kratkih tečajev (gospodinjski, krojni, za ročna dela itd.)

Zato, da bo vse to izvršeno, so v prvi vrsti potrebni ljudje, ki bodo nosili glavno breme tega dela. Ti ljudje so na terenu, v društvih, med nami. So sposobni, morda so malodušni, razni neuspehi so jih morda pobili in jih morda muči, kaj bo prinesla prihodnost. Take ljudi je treba najprej ozdraviti, izgubili so pravo smer. Ni bolj nevarnega danes kot to, da človek zaradi udarcev, ki smo jih doživeli v zadnjih letih in ki jih politično zainteresirani ljudje tudi napihujejo, izgublja vero v tiste smotre, ki so nam dajali moč v letih vojne in neposredno po njej, in ki so nam prinesli tudi velike uspehe.

Bratstvo med slovenskim in italijanskim delovnim človekom

Tudi na letošnjem občnem zboru se moram vrniti na neko temo, o kateri je bilo govora na zadnjem občnem zboru in ki je povzročilo nekaj polemike tudi med našimi prosvetnimi delavci. Gre za tako imenovano «fratellanzo». Nekaj prosvetnih delavcev pri nas je še vedno mnenja, da nam je «fratellanza» prinesla več škode kot koristi.

Ne bi hotel podrobneje govoriti o tem, koliko koristi je nam Slovencem prinesla ta politika (ustanovitev STO, obramba slovenskih interesov, jezika gledališča, dnevnika, po italijanskem proletariatu — to se je tudi prvič zgodilo v zgodovini!)

Kot protidokaze nam ti ljudje skonstruirajo cele svetopisemske primere, navedejo, da je bilo treba zaradi Italijana govoriti italijanski, da so italijanski delavci ob prvi priliki odpadli ob Kominformu in se težko dajo prepričati, kako se je treba boriti, da v slovenskih društvih mladina ne govori slovenski, ne povedo pa, da je za Kominformom šla večina slovenskih delavcev ne zato, ker so izdali narod, temveč zato, ker so — in žal mnogo jih je še, ki sveto verujejo, da Kominform vodi pravo razredno politiko, da če so se našli redki slovenski starši tedaj, ko so z izgovorom bratstva dali svojega otroka v italijansko šolo, da taki starši danes ne navajajo nobenega izgovora, temveč enostavno vpišejo otroka v italijansko šolo, kljub temu da so njihovi otroci hodili v slovenski otroški vrtec?

Vera v socializem

Toda politika bratstva pri nas je šele posledica, je posledica socialistične politike, je njen sestavni del v narodnostno mešanih krajih.

Ti ljudje so torej bodisi zaradi kratkovidnosti, ozkosrčnosti in pod vplivom reakcionarnih sil izgubili vero v socializem.

Kako je to absurden pojav: ljudje, ki so se v osvobodilni borbi borili v bistvu tudi za socializem, ki so bili ponosni in veseli, da so se z nami borili tudi italijanski delavci, ti ljudje so danes, ko so v vsem svetu socialistične sile na pohodu, ko nas bodri spoznanje, da je socializem zgodovinsko že zmagal v svetu, ti ljudje so danes zgubili vero v socializem. In tu je začetek njihovega malodušja tudi v nacionalnih zadevah.

Nastop gojencev Glasbene šole v AVDITORIJU

Nastop ljubljanskih in tržaških glasbenih gojencev v sredo v Avditoriju je presegel običajne produkcije in nekatere točke so podali gojenci s takšnim znanjem in spretnostjo, da smo imeli vtis kot da smo na majhnem koncertu. Obe šoli, ljubljanska in tržaška, sta nam predstavili igralce, od katerih lahko pričakujemo, da bodo pri nadaljnjem vztrajnem učenju dosegli še velike uspehe.

Toda izrednega znanja, ki smo ga ob tej priliki opazili, ne smemo pripisovati goli okolnosti, češ vsi ti igralci, ki so nastopili to pot, so pač neke vrste čudežni otroci, izredni talenti in podobno. To pojmovanje bi bilo napačno, kajti vse uspehe in znanje naših mladih umetnikov je samo plod pravilne in sistematične glasbene šole in vzgoje, ki so jo vložili njihovi pedagogi v otroke najmlajših let. Tako smo bili naravnost presenečeni, da so nam komaj 6 do 11-letne deklice ter fantki odigrali svoje parte s tako natančnostjo in zanosom kot bi imeli najmanj 15 do 18 let. S tem pa nočemo zanikati, da je med njimi tudi nekaj izredno nadarjenih, ki so poleg tega tudi pridni in ambiciozni.

Gojenci obeh zavodov so skoro na splošno igrali na pamet, kar je njihovo igranje še bolj povzdignilo in jim omogočilo, da so polagali večjo pažnjo občutju in podajanju.

Kvartet: Prva violina M. Korinšek, druga violina N. Rovan, viola P. Rovšek, čelo B. Miloševič.

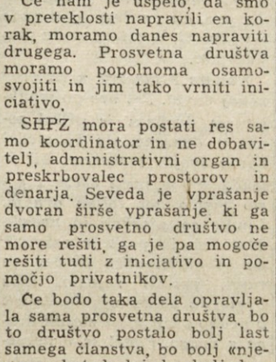

Lilijana Geržina pri klavirju.

Pri večini smo že videli, kako so se dvigali iz gole tehnike in dodajali svoji točki že neko ekspresivno noto.

Če preidemo na posameznike, hočemo najprej omeniti violiniste: Ze mala Marjetica Korošec je igrala s tako prisebnostjo, odločno potegovala lok in bila v Gavoti *vkljub hitremu tempu v soglasju s klavirjem. Nevenka Rovan je podajala že lep, zadržan, zvočen ton, tremolirala, sinkopirala in dala svojemu igranju že čustven okvir. Iste vrline je razodel Peter Rovšek, ki je odigral zares* Tarantello *v naglem tempu in z zanosom. Zadnji dve: Majda Korinšek in Olga Skalar pa sta dali svojemu igranju že višji izraz; odločen nastavek loka, tudi v višjih legah že topel poln ton, staccate, izdelano sinkopiranje, vibracijo tona, lepo držo obeh rok (že zapestja in komolca) ter občuteno interpretacijo. Težki tehnični prijemi jima niso delali sile. Korinškova je nastopila kot solistka kar dvakrat, vselej s priznanim uspehom.*

Vsem tem ljubljanskim violinistom se je lepo pridružil naš domačin Nevenko Valetič, saj je s svojim sigurnim nastopom in tehničnim znanjem dal tudi močne znake občutja.

Nič manjši napredek smo ugotovili pri pianistih: Od Kukavice Ankice Ziherl je šlo navzgor. Kristina Modrijan je pokazala dober udarec, lepo držo rok, Tatjana Uršič pa je izvabila že mehke tone, izpeljala gladko težke prehode in kadence ter pravilno pedalirala. Dokaj dolgo sonatino je podala brezhibno. Gotovost igranja v obeh rokah ter odlične akorde z dobrim podajanjem sta pokazala tudi Lilijana Geržina in Sonja Veljak. Prijetno sta igrala od domačinov še Adrijana Černigoj, ki je podala crescendirano barvo tona, in Andro Vuga.

Iz Ljubljane sta bila med pianisti še Tatjana Bajželj in Marija Mihelčič. Prva je bila popolna v tehniki, druga pa je odigrala precizne kadence in vnesla niansiranje tona.

Gosti so nas presenetili tudi kar s tremi čelisti: Jurijem Kolencem, ki je imel odločen nastavek loka, Blažem Miloševičem, ki je izvabil zlasti v srednjih legah poln in topel ton. Izstopil pa je Igor Majaron; z vibriranim tonom, izdelanim ritardando, lepo kadenco v drugem stavku se je prikupil vsem poslušalcem.

Domačin Miloš Pahor je sam predstavljal igranje na flavto. Kot ob poletni produkciji je tudi sedaj pokazal enakomerno dihanje, že precej čist nastavek in tudi čist ton. Podal je pravo Pravljico.

Končno je godalni kvartet gostov (Korinšek M. in Rovan N. prva in druga violina ter Rovšek P. viola in Miloševič B. čelo) skladno zaigral Mozartov Menuet *in* Allegro assai *iz op. št. 20. Zlasti v bolj privlačnem drugem stavku smo opazili že dobro kohezijo in harmoničnost med vsemi štirimi igralci.*

Celotna produkcija je bila na strani gostov tudi uspeh pedagogov prof. Marije Sfiligoj, Gorazda Grafenauerja, Karola Jeraja, Ade Borštnar, Rosande Pleiweiss in Maksimiljana Skalarja, med temi zlasti še ravnatelja Franja Staniča ter naših domačih: prof. Damijane Bratuž, Ubalda Vrabca, Eme Vrabec, Ferruccia Appolonia in ravnatelja dr. Gojmira Demšarja. Večino točk na lok je z vso popolnostjo spremljala pri klavirju prof. Silva Hrašovec iz Ljubljane.

To je bil lep večer zlasti za starše, ko so videli, kako je začela mladina s kulturnimi stiki tu in onstran meje. Manjkalo ni mnogo odkritega in zasluženega priznanja vsem igralcem in igralkam.

S tem nastopom smo hkrati spoznali višino glasbenih šol v Sloveniji. Ljubljana ima poleg Državne glasbene šole Center podobne šole za Bežigradom, v Mostah in na Viču; vsaka je razdeljena na 10 letnikov. Kot najvišja glasbena ustanova pa deluje še Akademija. Na produkciji smo videli, koliko si prizadevajo v Jugoslaviji za muzikalno vzgojo mladine v njenih zgodnjih letih in tudi uspehe te temeljite vzgoje. Ti.

PRED NOVO SEZONO SNG

B. Kreft: CELJSKI GROFJE

Od polovice avgusta se zdi, kakor da Trst nima več svojega Slovenskega narodnega gledališča. Trije meseci so pretekli brez vsake predstave. Po vročih srpanovih predstavah Shakespearove drame «Romeo in Julija» na stadionu Prvi maj je odšel tržaški gledališki kolektiv na počitnice do konca septembra. Brž po vrnitvi v Trst se je začel z novimi močmi pripravljati na prvo premiero nove sezone. Po prvih vajah pa je dobil vabilo na gostovanje po Jugoslaviji, ki bi se bilo moralo vršiti že proti koncu pretekle sezone, a se je tedaj iz važnih razlogov odložilo.

V dobrem tednu je bilo treba ponoviti dve igri iz prejšnjega repertoarja in oditi z njimi po dveh predstavah v Kopru na gostovanje, ki je trajalo skoraj vso drugo polovico oktobra. Sele v tem mesecu je moglo gledališče resno misliti na igranje v Trstu. In tu ga je čakala običajna usoda. Skoraj nobena prošnja gledališča za igranje v Avditoriju na določen dan ni bila do zdaj sprejeta brez spreminjanja datuma. Tudi če prosi uprava en mesec ali dva poprej, ne doseže zaželenega dne, temveč se ji ponudi kak poznejši datum. Prav to onemogoča gledališču načrtno izvajanje njegovega repertoarja in je poleg drugega vzrok, da mora uprava zahtevati stalno dvorano kot nadomestilo za požgano gledališko dvorano Narodnega doma ter pravico uprizarjanja slovenskih iger v občinskem gledališču.

Da pride SNG čim prej do igranja v Trstu, je bilo treba prirediti starejšo igro iz prejšnjih sezon in pripravljati istočasno prvo novo igro. Izbor je padel na Kreftovo zgodovinsko dramo «Celjski grofje» in na novo hrvatsko dramo Pere Budaka «Meteže» v slovenskem prevodu prof. Ivana Savlija Tako se zdaj vršijo vzporedne vaje za obe igri.

V soboto 22. in v nedeljo 23. t. m. se uprizori v Avditoriju Kreftova drama «Celjski grofje», zajeta iz konca srednjega veka naše zgodovine na severu slovenskega ozemlja, kjer so dosegli celjski grofje s svojimi zvezami in z odločnostjo nekaterih izmed njih tako mogočnost, da so bile usode velikega dela slovenskega ozemlja povezane z usodami tega rodu, izhajajočega iz sovneških plemičev. Ti so več stoletij širili svojo oblast v trdih borbah s cerkvenino in posvetno oblastjo in dosegli grofovstvo l. 1341, ko je cesar Ludovik podelil ta naslov Frideriku sovneškemu. Njih moč se je dvignila pod Hermanom I., ki je vzel za ženo Katarino, hčer bosenskega kralja Stefana I. Tvrdka, še bolj pa pod Hermanom II.

Iz te dobe je vzeta naša drama. Dejanje se vrši leta 1428, ko so divjali na češkem husitski boji in je bila vsa Evropa, zlasti pa nemška država, v velikih zmedah To so bila leta, ko se je v Franciji pojavila devica Orleanska v bojih zoper osvajajoče angleške čete. Moč plemstva je začenjala polagoma upadati in rasel je vpliv meščanstva, ki je počasi izpodjedalo fevdalizem in pripravljalo novo dobo kapitalizma. Plemiška moč se je opirala v srednjem veku na zemljiško posest, a proti koncu veka je bolj in bolj naraščala moč denarja in meščanskih denarnih mogotcev, ki so si s finančnimi posli in uslugami utirali pot v javno življenje. Srednjeveška svoboda je našla svoje zatočišče med trgovci, obrtniki in rokodelci, ki so se pričevali k svobodnim poklicem in so uživali raznovrstne svoboščine: v teh krogih se ustvarjajo nove družbene oblike in se presnavlja družba sama.

Celjski grofje so se opirali na svoje zveze z Dunajem in Budimpešto. Hermanova hči Barbara je bila žena ogrskega cesarja Sigismunda, njegov sin Friderik pa je imel za ženo kneginjo Elizabeto Frankopansko. Na tragiki tega zakona je zgrajena Kreftova drama. Lahkoživi in vetrnjaški Friderik se je Elizabete naveličal; umoril jo je in sklenil tajno poroko z Veroniko, hčerjo kastelana z Desenic. Frankopani so zatožili Friderika pri cesarju in sodišče v Budimpešti ga je obsodilo na smrt. Herman, kateremu so vrnili obsojenca, ga je skušal rešiti in obtožil Veroniko, da je ona s čarovništvom zakrivila Elizabetino smrt. Njen tožnik pred celjskimi sodniki je bil knez Piccolomini, poznejši tržaški škof in papež Pij II., branil pa jo je svobodomiselni pravdač, ki je dokazal njeno nedolžnost in dosegel, da jo je sodišče oprostilo. Herman je dal nato Veroniko umoriti in je uničil tudi pravdača.

Ta silno dramatična snov je izzivala oblikovalno silo več slovenskih pisateljev. Pred Kreftom so jo obdelali Josip Jurčič, Oton Župančič in Anton Novačan, a gledališko živa in učinkovita se je izkazala najbolj v Kreftovi obdelavi; v tej obliki se najčešče igra in doseza velike odrske uspehe.

Odkar so Tržačani prvič videli to igro na stadionu Prvi maj, se zmeraj češče ponavlja vprašanje, zakaj se ta zgodovinska drama nič več ne igra. Doba, v kateri so krivični plemiški mogotci izvajali svoje zločinske nakane, da bi razširili oblast nad slovenskimi deželami, zasluži, da se seznanjamo z njo in z njenimi gonilnimi silami. Naše slovstvo ni prebogato z dobrimi zgodovinskimi dramami. Zdaj se nudi tržaškemu občinstvu prilika da se znova poglobi v to pomembno odrsko delo v predelani režiji J. Babiča, z novimi prijemi glede odra in novimi pogledi na ustvarjalne možnosti tržaškega kolektiva. v

Zanesti se predvsem na lastne sile

Razočaran nad socialistično politiko, se tak človek oklene izključno «nacionalne» politike, poziva vse Slovence vkup in gleda na vse Italijane kot na svoje sovražnike. Toda vsi Slovenci vkup nočejo — taka je danes resnica — in hkrati se oddaljujejo od tistih Italijanov, ki so, odnosno bodo morali postati zaradi svojega položaja v družbi prej ali slej njegovi zavezniki. K temu se še pridruži vedno slabši nacionalni položaj Slovencev (na lanskem občnem zboru smo mnogo govorili), vedno večja brezpravnost, vedno nove krivice, pritisk, apetit italijanskih imperialistov, nevarnost Italije itd. Torej ni čudno, če tak človek obupa in se ga poloti malodušje.

Rezultat takega malodušja je nedelavnost ljudi tudi na ljudskoprosvetnem področju. Malodušen in demoraliziran človek se ne bo žrtvoval.

Spoznanje, da socialistične sile zmagujejo in da bodo morale prej ali slej povsod zmagati, nas bo prisililo, da se bomo na naših tleh borili za socializem, tako kot razmere pri nas zahtevajo. V to borbo bomo prepletali tudi borbo za nacionalne pravice in tako ponovno pridobili tudi pripadnike italijanske narodnosti zanjo.

Prežeti z vero v socializem in njegovo zmago, in to vero nam bo posebno utrdil zmagoviti socializem v naši matični domovini Jugoslaviji, bomo z lahkoto prenesli udarce in neuspehe tudi na nacionalnem področju, tedaj ne bo v nas več prostora za malodušneže, to je zdravilo za malodušneže, to je tudi najsigurnejša pot do uspehov. Da je res tako, nam dokazuje skoraj popolno mrtvilo tistih prosvet, ki so privesek samoslovenskih gibanj.

Društva morajo sloneti na požrtvovalnosti lastnih članov

So drugi ljudje, ki bi bili pripravljeni delati toda iniciativa pri njih ni sproščena.

To veliko delo ne bo moglo biti izvršeno iz centra, to delo bodo izvršili ljudje iz okraja in vasi. Pred dvema letoma smo sklenili, da je treba ljudsko prosveto decentralizirati, da je treba dati iniciativo prosvetnim društvom in ljudem, in da naj SHPZ postane samo koordinator med društvi in njihov svetovalec.

V mnogočem smo to že dosegli, toda nismo dovolj. Se vedno je mnogo stvari, ki jih za prosvetna društva opravlja Zveza in mnoga društva smatrajo SHPZ za svojega oskrbnika, tistega, ki mora opraviti administrativna dela, skratka, za odbor nad odborom.

To mišljenje ima svoje vzroke: pomeni, da SHPZ še vedno preveč dela za društva, da je torej treba «usluge», če jih tako imenujemo, zmanjšati.

To zavira iniciativo in odgovornost društev, ki pričakujejo, da bo Zveza napravila več kot more, in če kaj ni storjeno, zvračajo vso krivdo na Zvezo.

Če nam je uspelo, da smo v preteklosti napravili en korak, moramo danes napraviti drugega. Prosvetna društva moramo popolnoma osamosvojiti in jim tako vrniti iniciativo.

SHPZ mora postati res samo koordinator in ne dobavitelj, administrativni organ in preskrbovalec prostorov in denarja. Seveda je vprašanje dvoran širše vprašanje, ki ga samo prosvetno društvo ne more rešiti, ga je pa mogoče rešiti tudi z iniciativo in pomočjo privatnikov.

Če bodo taka dela opravljala sama prosvetna društva, bo to društvo postalo bolj last samega članstva, bo bolj «njegovo» kot doslej, bo bolj dragoceno.

Vrnitev iniciative društvom pomeni dati vso iniciativo tudi tistim ljudem, ki so voljni delati tudi tam, kjer je delovanje zastalo ali ga sploh ni.

Namesto izdatne, konkretne in neposredne materialne pomoči Prosvetne zveze društvom, bo treba za razširjenje delovanja na ves teritorij dati moralne pomoči ljudem iz samega kraja, tistim, ki so sposobni, da bodo prevzeli vso težo dela. Ustvariti bo treba jedro, organizacijsko jedro, nekaj ljudi navdušiti in vzgojiti, jih bodriti in tudi postaviti pred odgovornost v borbi za narodne in socialne pravice ter jim hkrati nuditi strokovno pomoč: pevovodje, režiserje, predavatelje i. dr.

Za vse to delo so prvi poklicani tisti, ki se poklicno bavijo s prosveto: učitelji, profesorji, dalje drugi intelektualci in vsi tisti, ki jim je razvoj prosvete pri srcu.

„Problem mladine“

Namenoma nisem doslej omenil vprašanja mladine, odnosno tako imenovani «problem mladine», ker to ni problem mladine, temveč problem starejših.

Mislim, da je bilo v polpretekli dobi malo takih primerov kot sedaj, da so starejši tako zanemarili mladino. Potem še težimo nad mladino. Če hočemo imeti aktivno mladino, ki bo pela, igrala, se zabavala, brala, poslušala predavanja, potem jo bomo za to pripravili mi, starejši. To nalogo, resnici na ljubo, smo doslej slabo opravljali.

Tisti objektivni razlogi, o katerih je bilo govora prej, so temu krivi, predvsem pa pomanjkanje požrtvovalnosti. Če bomo mi starejši znali to premagati, bo tudi vprašanje mladine rešeno.

Da bi končali z dosedanjo prakso in dali nov značaj Zvezi: ne samo vrhovni koordinator, temveč tudi neke vrste kulturni parlament, kjer bodo prosvetna društva in prosvetni delavci lahko bolj pogosto povedali svoje gledanje in dajali nasvete in bolj neposredno sodelovali pri naporih za razvoj prosvete na vsem teritoriju — je treba dati Zvezi tudi drugačen organizacijski ustroj. Hkrati bo to prehod na sistem *«zanesti se samo in predvsem na svoje lastne sile».*

Reorganizacija

Glavni odbor bo predložil nov sestav glavnega odbora, o čemer pa bomo razpravljali pri spremembi pravil. Sestav Glavnega odbora bi bil sledeč: do 25 članov bo volil občni zbor, po enega člana bodo poslala prosvetna društva in druge edinice, 10 članov šolniki, 3 člane srednješolci, 2 pa visokošolci. Tako bo odbor štel celo do 70 članov in bo sestavljen iz predstavnikov vsega našega prosvetnega življenja. —

Seje Glavnega odbora po okrajih in v okolici — zakaj?

Ni majhen znak novega vetra tudi sklep, ki je bil pred časom, da bodo prostori Prosvetne zveze tudi sedež treh prosvetnih društev v mestu in bodo postali ti prostori tudi splošno prosvetno zbirališče. Samo škoda je, da ni bilo prej storjeno in da ni prišla iniciativa od zainteresiranih društev. V isto vrsto spada tudi zamisel, da bi Ljudsko knjižnico preložili v te prostore.

Ne bi temeljito prelomili s sedanjo prakso, če ne, bi bilo sprememb tudi v odboru, predvsem na tistih mestih, ki najbolj vplivajo na delo Zveze. Je neizogibno: določena praksa je povezana z osebami, ki jo izvajajo.

Ponavljam: za izpolnitev vseh nalog je treba mnogo ljudi in mnogo požrtvovalnosti. Naj resen narodni in socialni položaj vžge plamen večje požrtvovalnosti v nas vseh, da bomo izpolnili dolžnost, ki nam jo narekuje današnji dan.

Današnji občni zbor mora postati mejnik pri ljudskoprosvetnem delovanju. Modrovali smo v preteklosti zadosti, tudi dosti sklepali, tudi dobre volje je bilo pri sklepanju, kar pomeni, da smo tudi razumeli, zakaj je bilo treba nekaj napraviti.

Današnji občni zbor mora biti odločilen ne samo po tem, da nekaj sklenemo, temveč tudi za to, da nekaj storimo. Sklepi za nas bodo obvezni in vsi bomo morali polagati račune o izpolnjenih obljubah in dolžnostih prihodnje leto in že med letom! Vsi prosvetni delavci, od neorganiziranih prosvetnih društev do članov in odbora prosvetnih društev, pevovodij, režiserjev, do predsednika SHPZ.

SIFILIS - star sovražnik človeštva

Velika epidemija sifilisa, ena največjih katastrof v zgodovini človeštva, je v 14. stoletju, preden so njeno moč zlomili, zahtevala 25 milijonov žrtev, svetovna epidemija gripe leta 1918 pa kakih 20 milijonov. Tifus je večkrat razsajal in se spet polegel, sifilis pa je izbruhnil in ostal. Že blizu 500 let nenehoma biča človeštvo z izmozganostjo, pohabljenostjo, blaznostjo in smrtjo. Najhujši je bil takoj po izbruhu. Pretresel je vso Evropo. Od bakterij, ki so takrat, v Kolumbovih časih, napravile toliko zla, izvirajo bakterije, s katerimi se okužijo še zdaj milijoni ljudi.

Kakšni dve leti se sifilis na jugozahodu Evrope ni razvil. Potem pa je francoski kralj Karel VIII. leta 1495 s 30.000 Nemci, Madžari, Francozi in Slovani udaril na Neapelj, ki so mu prihitele na pomoč španske pomožne čete. In v nekaj tednih je izbruhnila epidemija sifilisa. Telesa obolelih ljudi so začela gniti in kmalu je bilo vse polno hromih, slepih in zblaznelih nesrečnežev. Nobeno sovražno orožje ne bi bilo moglo med vojaki tako pustošiti. Epidemija se je hitro širila. Ena njenih prvih žrtev je bil Rim, kjer je umrlo vsak dan več tisoč ljudi.

Po razpustu najemne francoske vojske so se vojaki razkropili po vseh evropskih deželah in z njimi se je razširil sifilis. Leta 1495 je zajel Francijo, Nemčijo in Svico, naslednje leto Grčijo, potem pa še Anglijo in Skotsko. Spremljevalci Vasca de Game so ga leta 1498 zanesli v Indijo, leta 1499 pa se je razširil na Poljsko in Rusijo. Prenašale so ga babice, brivci in bolniki, ki so se v strahu pred smrtjo vdajali razuzdanosti. Sifilis je dobil različna imena. Eni so ga imenovali francoska, drugi italijanska bolezen, tretji spet turške koze. Italijanski zdravnik Fracastoro je leta 1530 zložil pesem, v kateri Apolo kaznuje svinjskega pastirja Syphila, ki ga je razžalil, z novo boleznijo. In po tem pastirju je dobila bolezen ime.

Sifilis se je razširil po vsej Evropi. Francoski parlament je leta 1497 izdal dekret, po katerem je bilo tujim sifilitikom pod smrtno kaznijo prepovedano vračati se v deželo, od koder so prišli. Sifilitike pa so naselili v predmestje St. Germain, na tesnem prostoru kot živino. Ta smrdljivi karantenski okraj se je razvil v kužno leglo brez primere. Po neuspehu tega dekreta je pariški parlament odredil, da je treba vsakega sifilitika, ki ga zalotijo na cesti, vreči v reko. Ker so takrat le redki ljudje znali plavati, so mnogi utonili. V Strassbourgu, Mainzu in Nuerbergu so sifilitike kratko in malo izgnali, okrog mest pa postavili straže, da se ne bi mogli vrniti. Francoske deželne ceste so bile kmalu polne sifilitikov. Lakota jih je pobrala na tisoče.

Iz strahu pred okužbo se je večina zdrav

PRIMORSKI DNEVNIK

VREME Vremenska napoved za danes: Menjajoča se oblačnost z zmanjšanjem temperature. — Včerajšnja najvišja temperatura v Trstu je dosegla 12.7, najnižja 10.5 stopinje.

RADIO Opozarjamo vas na sledeče oddaje: **Jug. cone Trsta:** 18.35: Pojo solisti ljubljanske Opere: Rudolf Franel, Vilma Bukovec in Ladko Korošec. — **Trst II.:** 20.30: Tržaški kulturni razgledi. 21.00: Cezar Franck: Simfonične variacije. — **Trst I.:** 21.05: Simfonični koncert. — **Slovenija:** 15.10: Simfonični plesi Edvarda Griega in Antonina Dvoraka.

NOVA LETALSKA PROGA ČEZ POLARNO PODROČJE

Kalifornija - Kopenhagen v 28 urah

Prekopolarno letalo „Arild Viking" je srečno pristalo v Kopenhagnu - Slavnosten sprejem na letališču - Med 24 potniki ena ženska

KOPENHAGEN, 20. — *Stirimotornik DC 6 «Arild Viking» je ob 20.47 po našem času pristal na letališču Kastrup, južno od Kopenhagna, potem ko je izvedel prvi prekocelinski polet nad arktičnim področjem. Tisoči Dancev, Švedov in Norvežanov so z navdušenjem pozdravili letalo v trenutku, ko je pristalo na letališču 28 ur in 15 minut po odletu iz Los Angelesa.*

Letalo je preletelo nad 10.000 km brez najmanjšega incidenta in skandinavska letalska družba SAS računa, da bo prihodnjo pomlad pričela z rednimi poleti Los Angeles-Kopenhagen na zračni progi, ki jo je začrtal «Arild Viking».

LOS ANGELES, 20. — Po predvidenem pristanku v Edmontonu, kamor je prispelo ob 0.26 je letalo «Arild Viking», ki je včeraj odpotovalo iz Los Angelesa, da bi začrtalo novo progo Kalifornija - Evropa preko polarnega področja, odletelo ob 3.20 proti Groenlandiji.

Na prvem delu poleta, se je letalo zamudilo 6 ur in 46 minut. V tem času je preletelo 2.400 km. Na krovu «Arild Vikinga» je tudi znani strokovnjak za arktična vprašanja polkovnik Bert Balchen. Edina ženska v letalu je Balchenova žena. Med 23 potniki sta tudi danski poslanik v ZDA Henrik De Kauffmann in norveški poslanik v Washingtonu Wilhelm De Morgenstierne.

Letalo je oskrbljeno s posebno polarno opremo, med drugim s kožuhovinastimi vrečami, smučkami, snežkami in podobnim. «Arild Viking» bi moral danes okrog 23. uri pristati na letališču v Kopenhagnu, kjer mu pripravljajo velik sprejem. Letališče je okrašeno z zastavami vseh onih držav, nad katerimi je letalo letelo na tem potovanju. Na njegov prihod čakajo v Kopenhagnu odposlanci filmskih, radiooddajnih in televizijskih družb iz osmih držav, med temi iz Nemčije, Finske, Švedske, Norveške, Francije in Anglije.

Medtem je bilo brzojavno sporočeno v Kopenhagen, da je «Arild Viking» ob 9.20 pristal na letališču v Thule na Groenlandiji, ki predstavlja drugi del poleta preko polarnega področja. Naknadno je bilo ugotovljeno, da se je letalo spustilo na letališče v Thule ob 9.48 in da je ob 11.58 že odletelo proti Kopenhagnu.

Brezposelnost v ZDA

WASHINGTON, 20. Ameriški statistični urad poroča, da je bilo v Združenih državah v tednu, ki se je končal 11. oktobra, brezposelnih milijon 284 tisoč oseb, to je dva odstotka od zaposlenih civilnih delavcev v skupnem številu 63 milijonov 146.000. Tako nizkega števila brezposelnih po drugi svetovni vojni še niso zaznamovali.

Železniška nesreča v Španiji

LINARES, 20. — V bližini Llano je danes zjutraj iztiril osebni vlak, čim je privozil preko mostu čez reko Guadalen. Stirje vagoni so bili popolnoma razdejani. Doslej poročajo o 8 mrtvih in 91 ranjenih, od teh je 5 oseb zelo hudo poškodovanih. Iz Baeze so takoj poslali na mesto nesreče reševalni vlak. Upajo, da bodo v 24 urah odstranili razbitine in ponovno vzpostavili promet.

NOVI DELHI, 20. — O švicarski odpravi na Mont Everest ni nobenih vesti. V Novem Delhiju se širijo govorice, da se je ekspediciji pripetila huda nesreča in da je pri tem izgubil življenje vodič iz Nepala.

Sestanek predsednika ZDA Trumana z njegovim novoizvoljenim naslednikom generalom Eisenhowerjem. Do srečanja je prišlo pretekli torek popoldne v Beli hiši v Washingtonu. — (Associated Press Radiofoto).

Domnevna kitajsko - korejska vojaška nadmoč

Glavna borba osredotočena okrog „Gričevja prostih strelcev" - Južnokorejska narodna skupščina je že drugič zavrnila Rijev predlog o imenovanju ministrskega predsednika

TOKIO, 20. — Delavnost vzdolž korejskega bojišča je še vedno osredotočena na osrednjem področju, in sicer okrog «Gričevja prostih strelcev», kjer severnokorejske čete nadaljujejo z napadi proti zavezniškim položajem. Vsi napadi so bili odbiti, pri čemer so korejsko-kitajske sile utrpele velike izgube. Ob igriču «Hook» na zapadnem področju so bili zavrnjeni štirje kitajski napadi. Z ostalih delov bojišča poročajo le o dejavnosti izvidnic.

Ameriško letalstvo na Daljnem vzhodu je izvedlo včeraj nad 1300 poletov. Lovci so napadli severnokorejske zaloge petroleja v Kangji, 40 km od reke Jalu ter uničili glavne naprave in enega izmed rezervoarjev. Nočni bombniki so bombardirali številna oskrbovalna središča in razdejali 145 zgradb, 30 topniških položajev ter 1 železniški most.

Zavezniško poveljstvo je danes izročilo v Panmunjomu severnokorejskim častnikom pismo, v katerem zahtevajo čimprejšnji odgovor o zadevi pošiljanja daril ujetnikom. To je že tretje pismo, ki so ga zavezniki v tej zvezi poslali Severnokorejcem po 5. avgustu. Na prvo so Severnokorejci odgovorili, da zadevo proučujejo, nato pa se niso več oglasili, kljub drugemu zaveznškemu pismu, ki jim je bilo dostavljeno 6. oktobra.

Agencija «Nova Kitajska» trdi, da je med 28. oktobrom in 11. novembrom 44 ameriških letalskih skupin preletelo mandžurska mesta. Obvestilo ne govori o bombardiranju ali obstreljevanju. Radio Peking zatrjuje v današnji oddaji, da je kitajsko topništvo na Koreji trenutno močnejše od ameriškega. Nadalje pravi Radio Peking, da so sedaj kitajske in severnokorejske čete bolj močne kakor kdajkoli, in to iz naslednjih razlogov. 1. Dotok ogromnih množin vsega potrebnega materiala iz obsežnega zaledja proti korejski fronti. 2. Stevilčna nadmoč v topništvu in možnarjih. 3. Železna disciplina, ki vlada v komunističnih kadrih in 4. Popolnost sistema kitajsko-korejskih utrdb, strelskih jarkov in zakloniš. Radio dodaja, da menijo celo Američani, da je ta utrjena črta neprobojna.

Južnokorejska narodna skupščina je danes zavrnila predlog Singmana Rija, ki se nanaša na imenovanje voditelja liberalne stranke za ministrskega predsednika. S tem je Singman Ri doživel že drugi neuspeh v zvezi z imenovanjem ministrskega predsednika. Nekateri člani večinske parlamentarne skupine so izjavili, da se bodo izrekli le za politično nepristranskega ministrskega predsednika.

Angleško-egiptovski razgovori o sudanskem vprašanju

KAIRO, 20. — Egiptovska policija je aretirala 132 oseb, češ da predstavljajo nevarnost za javni red in mir. Operacijo je vodil osebno poveljnik kairske policije general Ahmed Hasen. Izvedene so bile preiskave v nad 140 hišah v predmestjih Zeituna in Mataria. Egiptovsko poslaništvo v Parizu pa je objavilo poročilo, v katerem zanika vest, da so v Kairu aretirali 132 oseb. Poročilo dodaja, da v Egiptu do podobnih aretacij ni prišlo.

Egiptovski glasnik je danes potrdil, da ministrski predsednik general Nagib nima namena odstopiti. General Nagib, je ugotovil glasnik, zaupa v poslanstvo, ki ga mora izpolniti, da olajša trpljenje in uresniči upanje vsega naroda, zato nima namena odstopiti.

Nemški poslanik v Kairu Pawelke je z letalom odpotoval v Bonn na posvetovanje z zapadnonemško vlado. V krogih nemškega poslaništva izjavljajo, da bo Pawelke predložil nemški vladi poročilo o zadevi sporazuma za reparacije, ki je bil sklenjen med Zapadno Nemčijo in izraelsko državo.

V Kairu so se pričeli danes angleško - egiptovski razgovori o sudanskem vprašanju. Angleški poslanik Stevenson in egiptovski ministrski predsednik Nagib sta o tej zadevi razpravljala okrog eno uro. Stevenson je izročil Nagibu odgovor Anglije na egiptovsko noto, nanašajočo se na samoodločitev Sudancev. Poročilo, izdano ob zaključku razgovorov, poudarja, da so pogajanja tekla na zadovoljiv način in najavlja ponovno srečanje angleškega poslanika z generalom Nagibom za ponedeljek 24. novembra.

Dan človeških pravic

NEW YORK, 20. — Kot lansko leto, tako bodo tudi letos mnogi narodi praznovali desetega decembra četrto obletnico podpisa. Vesoljne izjave o človeških pravicah. S tem bodo znova potrdili svojo vero v načela, sprejeta v Parizu 10. decembra 1948, ko je Glavna skupščina Združenih narodov soglasno sprejelo omenjeno izjavo.

«Vsa človeška bitja so rojena svobodna in enaka v dostojanstvu in pravicah. Obdarjena so z razumom in vestjo in njihove medsebojne stike bi moral prevevati duh bratstva...» pravi prvi člen te izjave, ki bo v letošnjem letu morda še bolj aktualen, kot je bil tedaj, ko so ga narodi sprejeli. Že tedaj pa je Trygve Lie, glavni tajnik Združenih narodov, rekel o tej izjavi, «da je tisočletni mejnik v borbi za uveljavitev človeških pravic».

Poročila kažejo, da bodo letošnje proslave tega dne človeških pravic obsežnejše kot so bile lani, ko je 80 držav in ozemelj upoštevalo ta praznik. Kot poročajo iz Združenih držav, bodo praznovali Dan človeških pravico v šolah, cerkvah in v številnih organizacijah. Poziv, ki ga je za proslavo tega dne poslal vsem narodom Trygve Lie, pravi, naj to obletnico narodi slovesno praznujejo, in hkrati poudaril, da je že doslej imela izjava o človeških pravicah velik vpliv tudi na svetovno dogajanje. V tej zvezi je omenil, da je služila kot vzorec pri snovanju mnogih mednarodnih dogovorov in da so bili nekateri njeni člani upoštevani tudi v ustavah različnih držav, vštevši Sirijo, Libijo in Eritrejo.

DORTMUND, 20. — Potem ko so na področju Arnsberga aretirali 7 oseb, češ da so pripravljale izdajstvo, je bila naknadno odkrita v Zapadni Nemčiji tajna neonacistična organizacija «Rajhovsko gibanje». Vse kaže da so bili aretiranci vodilni člani te organizacije. Med njimi sta bivši Gauleiter Južne Westfalske Heinrich Wetter in bivši nacistični župan Luedenscheida Otto Beucke.

Po nekaterih vesteh, ki jih oblasti doslej niso potrdile niti zanikale, je bil na čelu tega gibanja bivši poveljnik nemške Luftwaffe Rudel, ki je emigriral v Argentino, med najbolj vidnimi eksponenti pa «osvoboditelj Mussolinija» Otto Skorzeny. Z denarjem sta organizacijo zalagala neki industrijec in bivši visoki funkcionar rajha.

BORDEAUX, 20. — Sodišče v Bordeauxu je obsodilo na smrt bivšega poveljnika gestapovcev v Montalbanu, Stutza.

ATENE 20. — Osebni avtobus je v bližini Canee na Kreti zdrknil v 300 m globok prepad. Deset potnikov je izgubilo življenje, 11 oseb pa je bilo hudo ranjenih.

KINO

V TRSTI

Rossetti. 16.30: «Zvoki ob zahodu».
Excelsior. 16.00: «Svet v mojih rokah», G. Peck, A. Blyth.
Nazionale. 16.00: «Vsi smo morilci», Y. Sanson, A. Nazzari.
Fenice. 16.30: «Laž», Y. Sanson.
Filodrammatico. 16.00: «Razbojnik iz Tacca del Lupo», Nazzari.
Arcobaleno. 16.00: «Prevara», N. Gray, G. Ferzetti.
Astra. Rojan. 16.00: «Lorenzaccio».
Alabarda. 15.00: «Luisianski ribič», K. Grayson, M. Lanza.
Ariston. 16.00: «Mama, se spominjaš», Irene Dunne.
Armonia. 15.30: «Videti Neapelj... nato umreti».
Aurora. 15.30: «Maščevalčeva maska», J. Derek.
Garibaldi. 15.00: «Sreča družine Passaguai», A. Fabrizi, Macario.
Ideale. 15.45: «Dolina usode», G. Peck, G. Garson.
Impero. 15.30: «Navijajmo skupaj», E. Williams, G. Kelly.
Italia. 16.00: «Ljubezen ki ubija».
Viale. 16.00: «Kociss, indijanski junak», J. Chandler, S. Cabot.
Moderno. 16.00: «Vlomilec Jack».
Kino ob morju. 16.00: «Ljudje».
Massimo. 16.00: «Kubanski kozaki», V. Luchianov.
Savona. 15.00: «Nisem več tvoja».
Secolo. 16.00: «Grenak riž», Silvana Mangano, V. Gassman.
Ferroviario (S. Vito). 16.00: «Sončna pomlad», Mac Donald.
Vittorio Veneto. 15.30: «Davidova pijanost», V. Jonson, E. Taylor.
Azzurro. 16.00: «Na nekem otoku s teboj», E. Williams.
Belvedere. 15.30: «Ali veš, da maki...», W. Chiari.
Marconi. 16.00: «Zarota odpadnikov», G. Mac Crea.
Novo cine. 16.00: «Rim, odprto mesto», A. Magnani.
Odeon. 16.00: «Mater dolorosa».
Radio. 16.00: «Princ tat», T. Curtis, P. Laurie.

RADIO

JUGOSLOVANSKE CONE TRSTA
254,6 m ali 1178 kc

PETEK, 21. novembra 1952

7.00 Poročila. 7.15 Slovenske narodne. 11.00 Odlomki iz simfoničnih pesnitev. 13.30 Poročila. 13.45 Lahka glasba. 14.30 Po svetu okrog. 14.40 Domači zvoki. 15.00 Solska ura. 17.30 Vesele in okrogle. 17.40 Pesmi jugoslovanskih narodov. 18.15 Igra orkestra JLA iz Portoroža. 18.35 Pojo solisti ljubljanske Opere: Rudolf Franel, Vilma Bukovec in Ladko Korošec. 19.00 Večerne vesti. 21.00 Simon Gregorčič — gorski slavček. 21.30 Od vsega malo, za zabavo, razvedrilo in ples. 22.10 Glasba za lahko noč. 23.30 Zadnja poročila.

TRST II.
306,1 m ali 980 kc-sek

11.30 Lahki orkestri. 12.10 Za vsakega nekaj. 12.45 Poročila. 13.00 Glasba po željah. 14.00 Poročila. 14.15 Lahke melodije. 17.30 Plesna glasba. 18.15 Dvorak: Koncert za violino. 19.15 Pestra glasba. 19.30 Angleščina po radiu. 19.45 Poročila. 20.00 Slovenski motivi. 20.30 Tržaški kulturni razgledi. 21.00 Sezar Franck: Simfonične variacije. 21.30 Priljubljene melodije. 22.00 Iz koncertnih dvoran Vel. Britanije.

TRST I.

12.25 Solska ura. 13.25 Igra orkester Russo. 14.25 Priljubljene popevke. 18.40 Komorna glasba. 21.05 Simfonični koncert pod vodstvom C. M. Giulianija.

SLOVENIJA
327,1 m, 202,1 m, 212,4 m

12.00 Veliki orkestri igrajo zabavno glasbo. 12.30 Poročila. 12.40 Zborovske skladbe jugoslovanskih skladateljev. 13.00 Opoldanski spored orkestralne in solistične glasbe. 14.00 Koncertni valčki. 14.40 Solisti pojo slovenske narodne pesmi. 15.10 Simfonični plesi Edvarda Griega in Antonina Dvoraka. 18.45 Narodne pesmi poje sopranistka Branka Košak-Strgarjeva. 19.40 Iz znanih oper. 20.15 Orkestralne skladbe mladih slovenskih avtorjev. 21.20 Moderna plesna glasba. 22.00 Poročila. 22.15 Slovensko komorno glasbo izvaja ob 250-letnici Slovenske filharmonije Ljubljanski godalni kvartet, sodeluje mezzosopranistka Sonja Drakulič.

ŠPORTNI DNEVNIK

2. IN 3. ETAPA AMERIŠKE AVTOMOBILSKE DIRKE

Behra odstopil zaradi nezgode

Na prvem mestu je Bracco pred Klingom

PUEBLA, 20. — Giovanni Bracco je trenutno v vodstvu na Vseameriški avtomobilski dirki - Carreri pred Klingom na Mercedes - Benzu.

Bracco je prvi od konkurenčnih prevozil skozi cilj v Pueblu. Najboljši čas pa je dosegel Gigi Villoresi, ki je vozil 26 minut boljše od obstoječega rekorda. Na gorski ozki cesti med Oaxaco in Pueblo je Villoresi dosegel 86 milj povprečne brzine. Vsega skupaj je ostalo v tekmovanju še 75 avtomobilov. Včerajšnji zmagovalec Jean Behra ni med prvimi desetimi.

Po kratkem odmoru sta Bracco in Kling startala na tretjo etapo Puebla - Mexico City, dolgo 84 milj. Ob tistem času večina avtomobilov še ni prišla v Pueblo.

Po prvi etapi pričakujejo, da bosta Behra in Bracco še povečala naskok pred zasledovalci. Behra je izjavil, da zaradi slabe ceste ni izsilil iz motorja maksimalne zmožnosti in pristavil, da bo njegov avto znamke Gordini v drugi etapi boljši. Tudi za Bracca je drugi dan ugoden, zlasti med Pueblo in Mexico Cityjem, kjer doseže vrh Rio drio preko 3000 metrov. Ferrari je sicer izgubila svojega prvaka Ascarija, vendar še vedno upa na prvo mesto. Mercedes - Benz stroji težko zmagujejo veliko brzino zaradi velike teže. Imajo pa to prednost, da so bolj solidni od nasprotnikov.

V prvi etapi ena sama hujša nesreča: Mehikanec Hector Riva Palacio je za las ušel smrti in so ga prepeljali v bolnišnico.

V zgodnjih jutranjih urah smo pred zaključkom redakcije izvedeli, da je bil Jean Behra 75 km pred Pueblo žrtev nesreče. Na ovinku je zavozil s ceste; avtomobil je uničen, vozača pa so prepeljali v bolnišnico v Puebli. Niso znane podrobnosti o stanju Francoza. Do trenutka nezgode je Behra imel najboljši čas.

V njegovi odsotnosti se je po koncu tretje etape povzpel na prvo mesto Italijan Giovanni Bracco. Drugi je še vedno Karl Kling. Mehiški inženir Santos Letoma se je zaletel v neki most in obležal mrtev. Drugi pilot je ranjen.

VERJETNA UDELEŽBA NOGOMETAŠEV MOSKOVSKEGA DINAMA

Dinamo (Zagreb) bo sodeloval na turnirju v Montevideu

MONTEVIDEO, 20. — Včeraj so podpisali pogodbo o sodelovanju na turnirju za nogometni pokal Montevidea zagrebški Dinamo in Alianza de Lima. Tekmovanje bo meseca januarja in februarja 1953. Organizirajo ga dva urugvajska kluba in sicer Penarol in Nacional.

Na tem tekmovanju bo hotel sodelovati tudi moskovski Dinamo. Organizatorji hočejo vedeti pred pristankom za finančne pogoje ruskih nogometašev.

Na turnirju bo nastopilo osem moštev.

BOSTON, 20. — Sonja Henie je demantirala vest, po kateri naj bi izzvala Barbaro Ann Scott na dvoboj na drsališču v Ottavi. Obe bivši svetovni prvakinji naj bi se borili za 20.000 dolarjev in naslov svetovne profesionalistične prvakinje v umetnem drsanju.

Sonja Henie je na to vest, objavljeno v nekem ottawskem listu, odgovorila: «Nikoli nisem izzvala nikogar na tak način. Nikoli nisem kritizirala drugih drsalk. Imam svoje predstave in to mi zadostuje».

Reprezentanca angl. lige v tekmi proti Danski

LONDON, 20. — Nogometna reprezentanca angleške lige bo igrala v maju prihodnjega leta proti enajstorici Danske. To je prvič po 64 letih, da bo nastopila izven otoka reprezentanca angleške lige. Doslej se je sklicalo to moštvo samo ob priliki tekem proti ligama Skotske in Walesa.

Dvoboj bo 5. maja, ko praznujejo 50-letnico danske državal reprezentance v nogometu.

Duke avtomobilski dirkač?

LONDON, 20. — Geoff Duke, ki spada med najboljše živeče motoristične dirkače, je zapustil hišo Norton in se bo prihodnji teden odločil, ali naj nastopa za neko tujo tovarno ali pa naj se posveti samo avtomobilizmu. Druga dva dirkača tovarne Norton sta prestopila k italijanski hiši Gilera, kjer imata boljše finančne pogoje.

Sportni direktor Nortona je dejal, da mu je zelo žal, da so kar trije vozači zapustili moštvo, vendar da bo Norton zaradi tega še vedno ostal na prvih mestih na dirkah.

Reke v Italiji naraščajo in povzročajo novo škodo

BOLZANO, 20. — Iz številnih krajev v Italiji poročajo o ponovni ogromni škodi, ki so jo povzročili zadnji nalivi. Poleg škode je zahtevalo neurje tudi več človeških žrtev. Včeraj smo že poročali o 4 osebah, ki jih je zasul plaz, danes pa javljajo iz Bolzana, da je zemeljski plaz zasul dva otroka na povratku iz šole.

Reka Panaro je prestopila bregove na štirih mestih in poplavila na stotine hektarov zemlje. Voda je dosegla v prvih jutranjih urah železniško progo Verona-Bologna v bližini San Felice. Kakor poročajo iz Modene je promet na tej progi pretrgan in so vlaki usmerjeni na druge proge. Iz Firenc javljajo, da je reka Serchio poplavila okolico v bližini Garfagnane. Od tam poročajo tudi o več zemeljskih plazovih. Stevilne stanovanjske hiše so v nevarnosti. Zaradi včerajšnjega deževja je narasla tudi reka Moncello v Furlaniji in poplavila nekatera področja. Prav tako grozi s poplavo reka Meduna.

Že doslej je voda povzročila velikansko škodo na stavbah, mostovih, na pridelku in živini, poleg tega pa so reke porušile mnogo novih nasipov in drugih naprav, ki so bile v gradnji po zadnjih poplavah.

Za elektrifikcijo Avstrije

DUNAJ, 20. — V začetku prihodnjega meseca se bodo v Insbrucku sestale delegacije Italije, Švice, Zahodne Nemčije in Avstrije, ki bodo razpravljale o načrtih in finansiranju načrtov, po katerih naj bi postala Avstrija največja proizvajalka hidroelektrične energije v Srednji Evropi.

Guverner Stevenson na konvenciji CIO

WASHINGTON, 20. — Urad CIO v Washingtonu objavlja, da bo na zborovanju Kongresa industrijskih organizacij (CIO) v Atlantic Cityju 3. decembra govoril guverner Adlai Stevenson, in sicer v spomin pokojnega predsednika CIO Philipa Murraya.

CANBERRA, 20. — Uradno je bilo danes javljeno, da je področje na otočju Montebello, kjer je pretekli mesec eksplodirala prva angleška atomska bomba, še vedno nevarno zaradi radioaktivnosti in se civilisti tod ne bodo smeli gibati vse do prihodnjega januarja.

Profesor jedrne fizike na univerzi v Canberri, ki je bil tudi udeležen pri tej atomski odpravi, je izjavil danes: «Dejstvo, da ostane neko področje še po treh mesecih nevarno zaradi radioaktivnosti da slutiti, da je bila eksplozija zelo močna; verjetno mnogo močnejša od onih nad Hirošimo in Nagasakijem, kjer so se ljudje lahko gibali že po nekaj dneh.»

Smrt na ringu

Če naše informacije niso netočne, je v zadnjih petih letih pustilo življenje na ringih Amerike in Evrope nekaj nad 70 boksarjev. Medtem ko berete te vrstice, je morda na svetu kraj, kjer ob kričanju množic leži na tleh boksar. Danes je izgubil match, čez leta mogoče življenje.

Vsak boksar je zaročen s smrtjo. Mislimo tu predvsem na profesionalce, ki leta in leta dajejo in dobivajo udarce v glavo. Človeški možgani niso močno pritrjeni in vsak najmanjši sunek povzroča udarce na notranje stene lobanje. Če pomislimo, da moč povprečnega boksarjevega udarca znaša preko 300 kg, udarcev za časa enega matcha pa štejemo na stotine, moremo, reči, da je vsak boksarski dvoboj začetek smrti. Ta ne pride takoj. Vaza mora biti polna. Tisoč udarcev boksar prenese, tisoč in prvi je usoden. Ne na ringu. Boksar navadno z lastnimi silami zapusti dvorano, prepusti svoje mišice masaži in morda šele čez uro, ali pa drugi dan pade v nezavest, iz katere se ne prebudi več.

Honore Pratesi je umrl pred nekaj dnevi. Pol ure po izgubljenem dvoboju je prišel zopet v dvorano, da bi gledal borbe svojih tovarišev. Bil je londonski jesenski večer z gosto meglo kot toliko drugih. Ljudje so ploskali in kričali, gost dim in prah je zakrivil, da so obrisi obeh borcev na ringu postali nejasni, toda Pratesiju so se njuni silhueti v vedno večji meri mešali druga z drugo. Padel je v naročje menažerja. Naslednji dan je umrl.

«Preteklo, danes nimam sreče» je v bolniški postelji govoril Roach misleč, da je še vedno v «St. Nicholas Areni», kjer je dan prej boksal proti Smallu. Do smrti je mislil, da je še vedno v areni. Roach je komaj dobil volilno pravico, ko je leta 1947, nastopil proti Marcelu Cerdanu (ta je pozneje tragično umrl pri letalski nezgodi). Roach se ni mogel dvigniti, bil je z rokami in nogami na tleh, Cerdan pa je udarjal. Sestkrat se je Roach zgrudil, preden je sodnik končal match. To je bil začetek.

Oglejmo si za danes še tretji primer; Verdinelli je nastopil v Lizboni proti Villemainu (1948). Tudi on je v osmi rundi zletel na tla, vendar udarec ni bil močan. Tri dni je bil v postelji in kazalo je, da gre fantu bolje. Vkrcali so ga na letalo; med vožnjo ni razumel, da je v zraku. V Rimu je po operaciji zaspal in ko se je za nekaj minut prebudil so mu dejali: «Spal si mirno kot starček». «Da, res je,» se je nasmehnil Verdinelli in zopet zadremal, vsaj zdelo se je da spi. V resnici je bil mrtev.

Morda boste rekli, da sedemdeset smrtnih primerov v petih letih ne dokazuje ničesar. Več jih je umrlo zaradi padca opeke na glavo, če hočemo uporabiti površno udomačeno frazo. Vendar ni tako.

(Dalje)

Charles Dickens

PICKWICKOVCI

140

Prevedel prof. dr. Fr. Bradač

«Tu je spet privatna zadeva, Sammy,» je rekel gospod Weller. «Tale Stiggins.»

«Tist z rdečim nusam?» je vprašal Sam.

«Ja, tist!» je odgovoril gospod Weller. «Ta človk, Sammy, hod k toji mačehi tku prliznen in tku pugost, de kej tacga še nism vidu. On ti ma naša rudbina tku rad, Sammy, de brez nas na zdrži.»

«Jest na vašem mest,» je rekel Sam, «b mo dau neki za spumin, de b nkol več na tu na puzabu.»

«Le mal pučaki!» je nadaljeval gospod Weller, «raun t čm puvedat, de si k nam zmeri prnese flaša, in predn udide, s ja zmeri napoune z ananasovem rumam.»

«Pa ja izprazne, predn pride nazaj?» je rekel Sam.

«Popounoma,» je odgovoril gospod Weller, «nč na pusti u nej kokr zamašek in duh, Sammy. In ti faloti hočja bt nocoj pr mesečnem zbor Brick-Laneškega udbora združene centralne velike Ebenezerske družbe treznosti! Toja mačeha je tud hutela it, pa ja je zgrabu reumatizm in zatu na mora. In jest, Sammy, sm spravu obe ustopnce, k sa je puslal nej.»

In gospod Weller je izdal to skrivnost z nekim veseljem, ki ga je znotraj žgečkalo, in je neprestano mežikal, tako da je Sam že mislil, da ima krč v desni veki.

«No?» je vprašal mladi gospod.

«No,» je rekel njegov oče in se previdno ozrl naokrog, «danes zvečer pojdeva ke. In pumučnik pastirja na u mogu it, Sammy.»

In gospod Weller se je začel krčevito smejati in se je smejal tako dolgo, kakor si le more to dovoliti starejši gospod brez skrajne nevarnosti, da se zaduši.

«Tga še nism vidu, kar sm žiu, takšnga norca,» je zaklical Sam in drgnil staremu gospodu tako pošteno hrbet, da bi se na njem užgala vžigalica. «No, ne smej se tku, debelušek!»

«Mouč, Sammy,» je zašepetal gospod Weller in se ozrl oprezneje naokrog. «Dva moja prijatla, k delata na Oxfordske cest in sta za usaka burka prpraulena, sta uzela na skrb pumučnika pastirja, in k bo pršou u Ebenezarsko društvo (in on bo gotov pršou, ker ga uja ke spremil moj prjatli, in če u treba, ga uja ke purinl), bo že pjan šnopsa, de u kodr goba, in s tem je velik puvedan.»

In po teh besedah je starejši gospod Weller spet udaril v smeh in spet bi se bil malone zadušil.

Nič ne bi bilo Samu Wellerju bolj všeč ko ta načrt, postaviti na ogled prave lastnosti in prava nagnjenja hinavčeva. In ker se je bližal čas seje, sta se napotila oče in sin v Brick-Lan Sam pri tej priložnosti ni pozabil dati pismo na pošto.

Mesečne seje Brick-Lanskega odbora velikega Ebenezerskega Društva treznosti so se vršile v veliki, zračni dvorani, v katero se je moralo hoditi po trdni lestvi. Predsednik je bil gospod Anthony Humm, bivši ognjegasec, ki se je izpreobrnil in je bil zdaj učitelj in včasih tudi potujoč pridigar. Tajnik je bil gospod Jonas Mudge, kramar, navdušen, nesebičen član ki je prodajal društvu čaj iz svoje trgovine Pred začetkom seje so namreč pile dame navadno čaj tako dolgo, dokler se jim ni slednjič zdelo, da je že dovolj; na mizi, pokriti z zelenim suknom, je stala vsakomur vidna lesena blagajna in za njo je sedel tajnik, ki je vsak nov prirastek v blagajni spravljene zbirke novcev pozdravil z blaženim nasmehom. To pot so pile dame strašno mnogo čaja, kar je vzbujalo odpor pri gospodu Wellerju, ki je, ne mené se za svareče poglede Samove, z odkritim začudenjem gledal okrog sebe.

«Sammy,» je zašepetal gospod Weller, «če se na uja morale dat nektere th žensk jutri zutri odčepit, pol nism toj oče. Puglej tala baba tuki, ta u še utunila u čaje.»

«Tih bod!» je godrnjal Sam

«Sam,» je šepetal čez nekaj časa Weller, «zapomen si, de mam prou. Če bo ta sekretar še pet minut tku vase basu, bo poču ud sameh žemelc in vode.»

«Ampk pust ga vendr, če se mu dopade,» je opominjal Sam očeta, «kua te tu briga?»

«Če preci na prenehaja,» je šepetal gospod Weller dalje, «pr mej vir, de ustanem in se ubrnem na predsednka. Tamle tista gspodična u ta trek klop je spila že devet in pu šalce, ona kar uteka pred mojem učmi.»

Brez dvoma bi bil gospod Weller svoj dobro mišljeni namen izvršil, ko bi ga ne bil na srečo zmotil hrup, ki je nastal zaradi pospravljanja skodelic in krožnikov, kar je bilo znamenje, da ženske ne bodo več pile čaja. Ko so bile skodelice odstranjene, so postavili mizo z zelenim suknom na sredo dvorane in sejo je otvoril majhen, zelo živahen mož s plešo, s svetlorjavimi kratkimi hlačami, ki je hitro splezal po lestvi in rekel:

«Dame in gospodje, predlagam, da prevzame predsedstvo naš dragi brat gospod Anthony Humm.»

Po tem predlogu je zavihrala izbrana kolekcija damskih robčkov in oni nemirni, mali gospod je v pravem pomenu besede prinesel gospoda Humma k predsedniški mizi ter ga posadil na mahagonijev stol.

Vihranje robčkov se je ponovilo in gospod Humm, mož z gladkim, toda bledim obrazom, ki je bil neprestano poten, se je ponižno priklonil v veliko navdušenje dam in takoj slovesno sedel. Mali gospod v rjavih hlačah je kazal, naj utihnejo, in nato je gospod Humm vstal in rekel, da bo z dovoljenjem zbranih bratov in sester Brick-Lanske sekcije prečital navzoči tajnik poročilo odbora Brick-Lanske sekcije. Dame so spet začele mahati z robci. Ko se je tajnik primerno odkašljal in je splošno odkašljevanje (ki napada navadno zborovalce, preden se začne kaj posebno važnega), prenehalo, je čital tole poročilo:

P o r o č i l o

Brick-Lanskega odbora odboru Osrednjega velikega Ebenezerskega društva treznosti.

Odbor je v minulem mesecu nadaljeval svoje hvaležno delo in se more z največjim zadovoljstvom izkazati s temile novimi, k treznosti izpreobrnjenimi člani:

H. Walker, krojač, z ženo in dvema otrokoma. Priznava, da je v boljših razmerah pil vsak dan «ale» in pivo in ne more določno navesti, ali ni tudi skozi dvajset let dvakrat na dan užival «pasjega gobca», pijače, ki sestoji po raziskovanju naših odbora iz toplega porterja, drobnega sladkorja, brinjevca in muškatovega cveta. (Vzdihi. Starejša dama: Tako je!) Sedaj je brez dela in brez denarja; po njegovem mnenju je tega kriv ali porter (odobravanje) ali pa to, ker ne more več delati z desno roko. Sicer je še neodločen, toda ne smatra za neverjetno, da, če bi bil vse življenje pil samo vodo, bi ga ne bili tovariši zbodli z zarjavelo šivanko in tako povzročili njegovo nesrečo. (Viharno ploskanje.) Zdaj ne pije nič drugega kakor mrzlo vodo in zdi se mu, da ni več tako žejen. (Glasno odobravanje.)

(Nadaljevanje sledi).

Odgovorni urednik STANISLAV RENKO — UREDNIŠTVO: ULICA MONTECCHI št. 6 III nad. — Telefon številka 93-808 in 94-638. — Poštni predal 502. — UPRAVA: ULICA SV. FRANČIŠKA št. 20. — Telefonska številka 73-38 — OGLASI: od 8.30 - 12 in od 15 - 18 — Tel. 73-38 — Cene oglasov: Za vsak mm višine v širini 1 stolpca: trgovski 60, finančno-upravni 100, osmrtnice 90 lir — Za FLRJ za vsak mm širine 1 stolpca za vse vrste oglasov po 10 din — Tiska Tiskarski zavod ZTT — Podruž. Gorica III S. Pellico 1-II., Tel. 33-82. — Rokopisi se ne vračajo

NAROČNINA: Cona A: mesečna 350, četrtletna 900, polletna 1700, celoletna 3200 lir. Fed. ljud. repub. Jugoslavija: izvod 10, mesečno 210 din. — Poštni tekoči račun za STO ZVU. Založništvo tržaškega tiska, Trst 11.5374. — Za Jugoslavijo: Agencija demokratičnega inozemskega tiska Ljubljana Trg Revolucije 19 - tel. 2009 tekoči račun pri Komunalni banki v Ljubljani 6-1-90332-7 — Izdaja Založništvo tržaškega tiska D.Z.O.Z. TRST.